

Upravitelj: Ljubljana, Puceljova ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Izdatniški oddelek: Ljubljana, Puceljova ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-24
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti. Cont. Post. No 11-3118
IZKljučno ZASTOPSTVO za oglaševanje in K.
Italije in licencirane imne
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izbrana vsak dan ena ponedeljska
Naročnina za mesecno 12.000
za letno 120.000

Uredništvo:
Ljubljana, Puceljova ulica št. 5, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana od ogni
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Ameriška oklopnica »Maryland« potopljena

Podmornica »Barbarigo« je potopila 32.000-tonsko oklopnico tipa »Maryland«

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 22. maja naslednje 721. vojno poročilo:

Dne 20. t. m. ob 2.50 rimskega časa je ob brazilski obali, sto milj vzhodno od otoka Fernando di Noronha, podmornica »Barbarigo« pod poveljstvom korvetnega kapitana Enzo Grossija napadla neko pomorsko skupino Zedinjenih držav, ki je plula proti jugu. Podmornica »Barbarigo«

je plula med rušicami, ki so spremljali bojno ladjo, in je iz daljave nekaj sto metrov izstrelila salvo torpedov na 32.000-tonsko oklopnico razreda »Maryland«. Bojna ladja se je nagnila in se zadela od dveh torpedov po kratkem času potopila. Ladje, ki so jo spremljale, niso reagirale.

Rim, 22. maja. s. Severnoameriška oklopnica razreda »Maryland« je imela 31.500 ton. Te oklopnice so oborožene s 8 topovi

kalibra 406 mm, 12 topovi kalibra 127 mm, 8 topovi kalibra 120 mm, 4 topovi kalibra 57 mm, 11 topovi kalibra 40 mm ter imajo na krovu po tri letala in dve vzletišča. Njihova brzina znaša 21 vozlov na uro. Posadka šteje 1407 moških.

Rim, 22. maja. s. Nj. Vel. Kralj in Cesar je na predlog Duceja poveljal v čin korvetnega kapitana poveljnika Enzo Grossija, ki je s podmornico »Barbarigo« potopil sever-

noameriške oklopnice razreda »Maryland«. Po tem uspehu je italijanska podmornica nadaljevala svoje krizarjenje.

Topniški boji v Cirenajki

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 22. maja naslednje 720. vojno poročilo:

Na cirenajškem bojišču dvoboji topniš-

letalske skupine osti so napadle s uspehom sovražno zaledje. Skladišče streliva, ki je bilo zadeto, je bilo poginano v zrak. Dve letali sta bili uničeni na tleh, tretje letalo so sestrelili protiletalske baterije.

Oddelek italijanskega v nemškega letalstva so bombardirali cilje na Malti.

23 ladij potopljenih v ameriških vodah

125.600 ton sovražnega ladjevja uničenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 22. maja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na polotoku Kerču je bilo pri zaključnem čiščenju ujetih nadaljnjih 19.942 sovjetskih vojakov in zaplenjenih 36 oklopnih voz, 264 topov in 1 oklopni vlak. S tem se je zvišalo v vojnem poročilu od 20. maja objavljeno število ujetnikov na 169.198, plen pa na 284 oklopnih voz in 1397 topov.

Bojna letala so zažgala na pristaniškem področju Sevastopolja eno trgovsko ladjo. Potem, ko so bili v bitki pri Harkovu vsi sovjetski napadi odbiti s najhujšimi izgubami nasprotnika, je prešla sedaj pobuda na isto stran.

Južnovzhodno od Ilmenskega jezera je sovražnik nadaljeval svoje brezuspešne napade.

Na Laponskem so nemške čete priborile v napadu nadaljnje ozemlje. V tem boju obkoljena skupina sovražnikovih sil je bila uničena. V neki luci polotoka Kola so poskodovale letala tri večje tovorne ladje in sicer eno tako hudo, da se more računati z njeno izgubo.

V zaledju vzhodne fronte so nemški in madžarski oddelki uničili močno boljševiško toplot.

Nočni lovi so v poslednjih dneh sestrelili na vzhodni fronti več boljševiških bombnikov in transportnih letal.

Na Malti sta bili letalski Halfar in Lucca bombardirani podnevi in ponoči. Nadaljnji letalski napadi so bili usmerjeni proti nekemu angleškemu letalskemu oporišču v severni Afriki.

Nemške podmornice so potopile, kakor je bilo objavljeno s posebnim poročilom, vzhodno od Antilov, na Karibskem morju in v Mehikanskem zalivu 20 sovražnikovih trgovskih ladij s skupno 111.600 br. reg. tonami. Nemška podmornica je prodrla iz zaliva sv. Lovrenca v reko sv. Lovrenca in je tamkaj potopila kljub čučenosti množestvenih pomorskih in letalskih sil tri trgovske ladje s skupno 14.000 br. reg. tonami. Na ta način je sovražnikova trgovska plovnata v ameriških vodah izgubila zaradi teh operacij nadaljnjih 23 ladij s skupno 125.600 br. reg. tonami.

Pri uspehih nemških podmornic v ameriških vodah so se posebno odlikovale podmornice pod vodstvom kapitanov poročnikov Thurmanna, Wildmanna in Folkla

ski metalci min so uničili dva sovjetska bunkerja in sovražniku onemogočili dela na poljskih utrdbah. Na ožini Aunus je bilo odbitih več s podporo topništva izvršenih sovražnikovih napadov, sicer pa

Maršal Göring o vojni na vzhodu

Največja nemška zmaga v zgodovini

Berlin, 22. maja. Včeraj popoldne so berlinski listi objavili v celoti besedila govorov, ki sta jih imela ministri za vojno oborožitev Speer in maršal Göring pri poddelitvi odlikovanj vojnega križa 137 delavcem v vojni industriji. Posnemamo iz Göringovega govora naslednje podrobnosti:

Maršal Göring je najprej poudaril strnjeno nemškega naroda — sedanjih vojni. Med milijoni Nemcev, je dejal, ki se bore in zmagujejo na najtrštem izmed vseh bojišč, jih je mnogo, ki so bili v preteklosti zagovorniki komunistične ideje. Ko so izgubili vero v domovino, so mislili, da se morajo vreči v objem fanatizma in boljševiške ideje. Sedaj so se lahko na lastne oči prepričali, kaj predstavlja tako zvani »rdeči raj« in so se premislili. Danes smo vsi ena sama velika družina. Vsi vemo, da ne moremo drugače kakor skupaj korakati in skupaj zmagati ali, če bi se to moralo zgoditi, tudi skupaj poginiti.

Göring je nato v kratkih obrtih podal zgodovino zadnjih let od politike obkoljevanja Nemčije do izbruhov vojne in zmagovitih operacij v raznih bitkah. Vojna proti Angliji se je za sedaj omejila na borbo na morju in v zraku in v tej borbi smo zadali sovražniku hude udarce. Nekatera mesta so bila porušena in uničena po angleškem letalstvu, toda ne smemo pozabiti, da vse to ni nič v primeri z uničenji, ki smo jih izvršili mi v Angliji. Prišel bo dan, ko bo to jasno vsakomur. Šele tedaj bo mogoče ugotoviti, da je Nemčija tudi na tem področju silnejša od sovražnika.

Nato je Göring govoril o Sovjetski zvezi. Odgovor onemu, ki vprašuje, kako je mogoče, da si je boljševizem pripravil tako ogromno oborožitev, je lahek: Sovjetske množice so delale kakor živali ne zaradi plemenite predanosti svojemu narodu, domovini in vladi, temveč samo zato, ker je v Sovjetski zvezi delavec samo suženj. Strojnice in biči so silili delavce na delo v tvornice. Delavci, ki niso izvršili svoje naloge, so bili ustreljeni. Sovjetska oborožitev je bila zgrajena v krvi milijonov delavcev in delavk. Če vasi so bile ponoči izpraznjene in prebivalstvo je moralo v tvornice. Starši so bili ločeni od otrok, možje od žena in sicer za vedno, ne da bi se kdaj videli. Otroci so bili zadržani v zavodih boljševiške vzgoje. Seveda tudi mi mnogo zahtevamo od delavca in kmetu, toda nemške množice delajo prostovoljno po lastnem nagibu in zato, da ol Hitlerju in vojski dale potrebno orožje.

Ko je Hitler uvidel, da se boljševiki oborožujejo preko mere, da grade 10, 20, 30 tisoč tankov in prav toliko letal, je spoznal, da hoče Moskva napasti in uničiti Nemčijo, ter je tako prehitel sovražni napad, premagana v vrsti nezasišanih zmag. Sovjetska vojska je bila preganjena. Naši vojaki so vdrlj na sovražno ozemlje do 1500 km daleč. I prav v trenutku, ko smo se pripravljali, da zadamo sovražniku nov mogočen udarec, se je pojavil pred nami nepričakovan nov sovražnik: zima. V kratkem razdobju treh dni je temperatura naglo padla daleč pod ničlo. Maršal Göring je zelo učinkovito orisal dramatične težave zimske kampanje in položaj, ki je zaradi tega nastal. Preko zamrznjenih rek in jezer je mogel sovražnik tui in tam prodreti za hrbet nemških postojank. Dan za dnem so prihajale slabe vesti. Partizanji so poganjali v zrak železnice in napadali nemške oskrbovalne kolone. »Krahotni mraz je paraliziral vojske. Potrebno je bilo čimprej poskrbeti za toplejšo obleko nemških vojakov, toda mraz je blokiral tudi železnice. Lokomotive so eksplodirale, tračnice pa so bile neuporabne. Dolge dneve je bojišče ostalo brez streliva, brez hrane in brez obleke, hrabri vojaki pa je mustrušeno vztrajali, čeprav so mu roke primrzle, čim se je dotaknili puške cevi. Avtomobilska vozila se niso mogla premikati, tanki pa so bili ujetniški snega.

Prvič so vojaki spoznali strahote ruske zime. Ne smemo se čuditi, ako je koga plašil spomin na Napoleonovo dramo, nekaj pa moremo reči: Navzlic vsemu so se nemški vojaki čutili močnejše kakor sovražnik. Pri vsakem spopadu na nož so bili boljševiki vedno poraženi. Na drugi strani pa se moramo vprašati, kaj bi se bilo zgodilo, ako bi se bili umaknili? Z razliko iz zadnje vojne ni bilo jarkov ali zanklonskih kiti vse vasi so bile same razvaline. Zato je bilo treba vztrajati za vsako ceno in bojišče je vztrajalo. Bila je to naj-

večja zmaga v zgodovini, dosežena po zaslugi čet in Hitlerja. Jaz, ki sem mu bil večkrat v oni dobi blizu in ki ga poznam bolje kakor vsakdo drugi, ki poznam predvsem njegovo izredno milino srca, vem, kako strašno je trpel, ne zaradi sebe, temveč zaradi svojih vojakov. Vedel je, da mora zahtevati od čet skoro nemogoče, a vedel je tudi, da mora to zahtevati. Samo neuklonljiva in odločna volja nas je mogla rešiti in mi vsi smo videli v našem vodji moža, v katerem se ogromna dobrotljivost združuje s telesno odločnostjo. Ta

odločnost pa je bila prav za prav samo ljubezen do lastnega naroda. In ko je končno prišla pomlad, Rusi še niso uničili nemških armad, Nemške divizije se ta trenutek nahajajo pred Moskvjo na istih postojankah kakor preteklo jesen.

Göring je končno opozoril na prehranbene težave, poudarjajoč, da je bila narava mačeha. Tri izredno neugodne zime in slabo vreme so nam pokvarile pridelek. Tudi preteklo zimo je mraz uničil velik del jesenske setve, vendar ne smemo obupati, ne smemo se prestrašiti. Upoštevati moramo neprimerno večje napore vojakov na bojišču. Zato moramo povečati svoje delo in svojo proizvodnjo in delati, ako bo potreba, tudi več kakor 10 ur na dan. Nujno moramo izvršiti Hitlerjev program. Tudi na notranjem bojišču mora vsakdo prisesti samemu sebi, da mora vztrajati v tej vojni, naj traja še tako dolgo, kajti samo eno je važno: zmaga.

Svoj govor je Göring zaključil s izrazi hvalečnosti Hitlerju, ki zaradi svoje energije in svojega genialnega duha ni postal danes je mogoče vodja nemškega naroda, temveč tudi simbol skoro vseh evropskih narodov. (Piccolo.)

Japonska ofenziva proti Čunkingu in Indiji

Velike koncentracije japonskih sil, zlasti letalskih, v Birmi

Šanghaj, 22. maja. Znaki bližnje velike japonske ofenzive proti Kitajski maršala Čangkajskega so predmet komentarjev tukajšnjih vojaških opazovalcev, ki pripominjajo, da je že globok vdor japonskih oboroženih sil v pokrajino Junan jasno pokazal japonski namen, da se stre kitajski odpor na kitajskem ozemlju samem, ki je še podvrženo vladi v Čungkingu. Z drugo besedo, Japonci se ne omejujejo samo na to, da bi pasivno izkoristili birmanški uspeh čakaajo na to, da maršal Čangkajske odloži orožje zaradi pomanjkanja dobav, temveč so jasni znaki, ki kažejo, da hočejo pospešiti proces uničenja Čangkajske Kitajske s temeljitim naskokom na kitajsko ozemlje. V istih krogih opozarjajo na vedno večje zbiranje japonskih oboroženih sil, zlasti letalstva, v Birmi. Vse kaže, da bo Birma spremenjena v najkrajšem času v pravo letalsko oporišče za napade tako proti Kitajski kakor proti Indiji. Če sedaj je bilo urejenih več deset letalskih, medtem ko se vzdolž obale grade pomorska letališča.

Po dospelih vesteh so japonske čete, ki operirajo v zapadni Birmi, na nekaterih mestih že prekorale indijsko mejo in napredujejo sedaj po dolinah pokrajine Asam, ne da bi naletele na odpor. Nekateri strateške točke na višavju Manipur so bile po te informacijah že zasedene. V tukajšnjih vojaških krogih izražajo prepričanje, da bo general Wavell, zavedajoč se težav za ustavitve Japoncev na meji Indije, organiziral večji odpor šele v notranjosti, vzdolž reke Bramaputre. (Corriere della Sera.)

Avstralski vojni izdatki

Šanghaj, 22. maja. d. Iz Sydneya javljajo, da je avstralski min. predsednik John Curtin včeraj izjavil, da bodo od 1. junija dalje znašali vojni izdatki Avstralije vsak dan milijon avstralskih funtov. Po razpisu drugega tako zvanega »osvojiteljskega posojila« od 12. junija bodo znašali izdatki Avstralije za oborožitev že nad 515 milijonov avstralskih funtov, kar pomeni za avstralsko prebivalstvo ogromno finančno obremenitev.

Anglija prepušča zaveznike usodi

Po izjavah Attleeja se lahko sklepa, da se bo Anglija omejila le na lastno obrambo

Bern, 22. maja. Po vsem tem, kar govorijo in delajo Angleži, si je prav lahko predstavljati zadrego, v kateri so se znašli, ko na eni strani nimajo dovolj oboroženih sil, da bi branili vsa bojišča, na drugi strani pa ne morejo presoditi, katero izmed bojišč je bolj ogroženo in kje naj zato osredotočijo svoje čete. To zadrego je pokazal tudi major Attlee s svojimi nedavnimi izjavami v spodnji zbornici, ko je otvoril razpravo o vojnem položaju z značilnim vprašanjem: Kitajska, Indija ali Avstralija?

Seveda je Anglija postavila to vprašanje samo zato, da reši videz. Dejansko se je že odločila za edino mogočo rešitev, ki varuje njene interese, za obrambo bojišč, ki jo najbolj neposredno zanimajo, z drugo besedo, za obrambo Indije v Aziji, Egipta v Afriki in svojega lastnega ozemlja v Evropi. Po angleškem mnenju naj Rusi in Kitajci sami skrbijo za svoje ozemlje, Avstrali pa naj se dogovore o obrambi z Zedinjenimi državami kajti, ko bi imela nastopiti usodna ura za Avstralijo, bi se Anglija, ki ji je obljubila pomoč za vsako ceno, lahko sklicevala na prometne težave, na katere se sklicuje že sedaj, da bi opravila prepuštev avstralske obrambe Ameriki.

Glede obrambne uporabe britanskih oboroženih sil ni poudarjen nobenega dvoma, onim pa, ki zahtevajo ofenzivne akcije Velike Britanije, je major Attlee odgovoril, ko je opozoril na prevzne težave, ki predstavljajo glavno skrb Anglije in zaradi katerih si danes ne more dovoliti uporabe svojih sil za ustvaritev tako zvanega drugega bojišča.

Londonski poročevalec lista »La Suisse« poroča, da sta v razmahu nekaj dni avstralski zunanji minister in predsednik avstralske vlade Curtin ponovno obtožila Anglijo, da razpršuje svoje sile, namestu, da bi jih uporabila za obrambo Avstralije. V Avstraliji se z zaskrbljenostjo vprašujejo, ali ni morda Anglija že opustila misel na obrambo Avstralije, da bi se v celoti poslužila samo obrambe Indije. Na pristojnih angleških mestih odgovarjajo na te očitke s strateškimi in političnimi argumenti, vprašanje pa je, ali bodo londonski sklepi zadovoljili Avstralijo. Avstralski državni bi med tem radi

vedeli samo to, ali se misli Anglija sploh še zanimati za položaj na Pacifiku, čeprav smatra iz praktičnih razlogov za primernejše, da prepusti obrambo Avstralije Ameriki.

Kakor Avstralsci, tako se vedno znova oglašajo tudi Rusi in Kitajci, ki hočejo obrniti pozornost zaveznikov na lastna bojišča, opozarjajoč na njihovo važnost. Znano je, da so ruske zahteve o ustavitvi drugega bojišča takoreköt stalne, medtem ko so Kitajci ponovno predložili svoje zahteve za izdatno pomoč, tako n. pr. tudi včeraj v izjavi nekakega zastopnika Čungkingške vlade, ki je napovedal bližnjo japonsko ofenzivo proti Kitajski in zaključil svojo izjavo z besedami: Nujno potrebujemo vso mogočo pomoč in sicer čim prej.

Lahko se torej reče, da je major Attlee v svojem pregledu položaja govoril resnično, ko je dejal, da bi Angleži sicer hoteli pomagati svojim zaveznikom, da pa iz razlogov, ki jih je navedel, tega storiti ne morejo. To njihovo nesposobnost najbolj zgovorno dokazuje dejstvo, da niso mogli poskrbeti niti za uspešno obrambo Indije. Najnovejša informacija iz New Delhija o reorganizaciji obrambnega sistema v Indiji kažejo, da gre le za nujno prilagoditev razmeram zaradi pomanjkanja čet, tako da bodo čete, ki so na razpolago, osredotočene samo na dveh točkah, in sicer na severovzhodu in na jugu, da bi jih bilo mogoče v primeru skrajne nevarnosti poslati na najbolj ogrožena mesta. Medtem razvijajo med indijskimi domačini propagando za novo novčenje, ki naj bi pripomoglo k pridiranju nove vojske v sredini.

Poročevalec lista »Neue Zürcher Zeitung« v New Delhiju piše, da pričakujejo v tamkajšnjih krogih bližnje pokrete Japoncev, ker ne verujejo, da bi hoteli Japonci nadaljevati svojo akcijo predvsem proti Kitajcem, temveč jo mislijo le toliko potisniti nazaj, da jih ne bi več ovrnili pri njihovem vpadu v Indijo. Zdi se, da je neposredno ogroženo bengalsko ozemlje, kajti Japonci razpolagajo z vsemi letališči od Ranguna do Myitkyine in edina angleška nada ni več v odporu z orožjem, temveč v bližnjem nastopu deževne dobe, ki se bo pojavila v dveh ali treh tednih. (Stampa Sera.)

K položaju na bojišču pri Harkovu

Berlin, 22. maja. Bitka, ki že 9 dni divja v južnem odseku vzhodnega bojišča, je že stopila, ali pa je tik pred tem, da stopi v novo fazo. Čeprav maršal Timošenko še vedno meča v borbo ogromne sile, je pobuda že prešla ali pa je tik pred tem, da preide v nemške roke. Potem, ko so Nemci zmagovito vzdržali prvi strahoviti spopad sovjetskih čet, so se vrgli sedaj v vrsto protinapadov, ki so vsi izredno učinkoviti in ki bi utegnili povsem spremeniti položaj.

Ti protinapadi so v poslednjih 48 urah zavzeli tako velik obseg, da je prav zaradi njih mogoče misliti na začetek nove faze bojev. Značilna je v zvezi s tem zanimiva brzojavka moskovskega poročevalca agencije »Exchange Telegraph«, ki jo je takoj zabeležil tudi londonski radio, ki pa je bila nato »zveta iz prometa«. V njej je bilo med drugim govora, da se je nemškim četam, ki operirajo kakih 130 km južnovzhodno od Harkova, posrečilo prebiti sovjetske bojeve črte in da so se v Kremliju takoj zavledile nemške grožnje proti boju Timošenkovih divizij, zaposlenih v čelnem napadu vzhodno od ukrajinske prestolnice.

Nič manj značilna ni dvomljiva kratkobesednost poslednjih sovjetskih vojnih poročil. Tako javljajo, da so bili na področju pri Harkova doseženi navzlic srditemu nemškemu odporu znatni napredki, medtem ko so bili na področju, kjer so Nemci začeli svojo protiofenzivo, »mnogi napadi zavrnjeni«. Kdor pozna utvare sovjetskega vrhovnega poveljstva, kakor se kažejo v njegovih uradnih poročilih, ne more imeti nobenega dvoma o pomenu besede »mnogi« v sovjetskem vojnem poročilu.

V ostalem ni brez pomena dejstvo, da se sedaj anglosaška propaganda glede na možnost novega razvoja položaja na vse načine trudi dokazati, da spada vse, kar je maršal Timošenko dejal v svojem dnevnem povelju tik pred začetkom svojih operacij, med velika taktična prikrivanja sovjetskega vrhovnega poveljstva. Niti za hip se ni mislilo na to, da bi mogel biti cilj te ofenzive oni, ki ga je maršal navedel v svojem vojnem povelju, namreč pregon sovražnika z domovinskih tal. Edini realni cilj Timošenkovih ofenziv naj bi bil, da se prisilijo Nemci, da še nadalje prelože svojo napovedano ofenzivo, ali z drugo besedo, da se pridobi na času, kar bi Stalinu omogočilo izvršiti svoje priprave in tako povečati možnosti uspešnega odpora proti nemškemu naskoku.

Ze pred dvema dnevoma, ko se nekateri nepričakovani razvoji še niso tako jasno kazali na obzorju, so se na pristojnem nemškem vojaškem mestu izjavili približno tole: Timošenkova ofenziva ni le propadla, temveč nam razni čimtelji že nakazujejo, da bo imel ta neuspeh še zelo hude posledice za sovjetske čete same, ker bo olajšal nemškemu vrhovnemu poveljstvu izvedbo njegovih ofenzivnih načrtov. Za sedaj pa je izven vsakega dvoma, da so boljševiki zaman žrtvovali znaten del svojih prednjih sil in južnem odseku bojišča, ki bi jih bilo mogoče v ugodnem trenutku uporabiti z večjo verjetnostjo v končni uspeh za obrambne namene, ako bi jih prihranili v sedanjih borbah. Sedaj so v boljševiških vrstah nastale vrzeli in Nemci so zato samo hvalčili maršalu Timošenku, ker je začel ofenzivo.

Danes na istem pristojnem mestu spričo novih dogodkov poudarjajo, da je to nemško zadovoljstvo še bolj utemeljeno. Vrzeli, ki so že nastale, in naravne luknje na bokih Timošenkovih divizij, se kažejo že v vsem obsegu in ni več daleč dan, ko bo mogoče splošno presoditi in oceniti njihov ogromni strateški pomen. Isti vojaški krogi

prihajajo v zvezi z razvojem pred Harkovom do naslednjih ugotovitev:

1. Bitka je še vedno v teku in je spričo tega sleherna dokončna sodba v tem ali onem smislu preuranjena.

2. Izven dvoma je, da maršal Timošenko ni dosegel vnaprej določenih ciljev in v tem pogledu tudi ne bo uspel.

3. Nemške čete so zopet prevzele pobudo in jo še nadalje drže, prehajajoč v odločne protinapade.

4. Samo po sebi se seveda razume, da vsi ti protinapadi in morebitne nadaljnje akcije, čeprav velikega obsega, nimajo še nič skupnega z napovedano veliko ofenzivo, kakor jo je najavil Hitler.

5. Nemčija in njeni za ezniki so danes bolj kakor kdajkoli prej prepričani, da bodo lahko zadali sovražniku smrtni udarec.

Glede na anglosaške glasove, po katerih naj bi bili Nemci zbrali v južnem odseku 2 milijona moških in 10.000 tankov, izjavljajo na pooblaščenem mestu, da gre očitno samo za slepljeni manever, ki naj bi že v naprej opravičil morebitni neuspeh Timošenkovih ofenziv. (Piccolo.)

Sovjetski ujetniki o bojih za Kerč

Berlin, 22. maja. d. Iz izjav sovjetskih vojnih ujetnikov, ki so padli v nemške roke v borbah na polotoku Kerču, je razvidno, da so nemške oborožene sile zopet enkrat prehitile sovjetske, ki so bile pripravljene za protinapad na nemške postojanke. Tako je poročnik 156. sovjetske pehotne divizije Vladimir Vedežev, ki je bil zajet po prvem prodoru nemških čet skozi sovjetske obrambne črte, izjavil: »Z napadom na Kerču so nas Nemci prehiteli za nekaj dni.« Izjavil je nadalje, da so bile na Kerču tri sovjetske armije pripravljene za napad. Bile so povsem pripravljene čete, ki jih je sovjetsko vojno poveljstvo zbralo iz raznih drugih odsekov fronte in dovedlo na Kerč. Nemški napad pa je prišel prej in s tolikšno silovitostjo, da je bilo zdrobljeno vse, kar se je skušalo upreti. Sovjetski častnik je izjavil, da so nemški oddelki pregazili postojanke, ki so jih sovjetske čete zgradile v več mesecih napornega dela in ki so jih sovjetski strokovnjaki smatrali za neprodne.

Drug sovjetski častnik, poročnik tankovske brigade Ivan Kulakov, ki so ga Nemci zajeli v borbah za mesto Kerč, je bil očitno še zmerom pod depresijo uničujočega nemškega napada. Izjavil je: »V več ur trajajočem napadu so nam nemške letalske sile docela onemogočile, da bi se mogli sploh razviti. Po treh dnevi bojev je bilo 50 odstotkov 39., 40., 55. in 56. sovjetske brigade izločenih iz borbe.«

Sovjetski sanitetni častnik Nikolaj Sudakov, ki je bil ujet v borbah okrog Kerča, je izjavil, da je imela 224. sovjetska pehotna divizija že prvega dne nemškega napada tako strašne izgube, da so morali sanitetni oddelki pustiti za vojnimi črtami 80 odstotkov vseh ranjenecov, dasi so bili podvzeti vsi potrebni ukrepi, da bi jih bilo mogoče spraviti na varno v zaledje, ako se ne bi nemški napad razvijal s takšno nagljo.

S finskega bojišča

Helsinki, 22. maja. d. O položaju na severnem delu vzhodnega bojišča javlja včerajšnje finsko vojno poročilo, da je na Karelskem polotoku finsko poljsko topništvo skupaj s protitankovskimi topovi uničilo 8 gnezd sovražnikovega odpora. Fin-

Delovanje namestitvenega urada

Od 1. marca do 30. aprila je preskrbel zaposlitev 5.406 delavcem

Ljubljana, 22. maja.

Pod predsedništvom komendatorja Giorja Gattia se je dne 20. maja sestal v prostorih Borze dela novi pokrajinski odbor za namestitve, ki je bil imenovan na podlagi 7. člena Komisarjeve odredbe št. 74 z dne 21. aprila 1942.

Po pozdravu zastopnika stranke cav. Alesania in drugih članov, ki zastopajo razne ustanove in sindikalna združenja pokrajine, je sledilo poročilo o delovanju pokrajinskega urada za namestitve v prvih mesecih tega leta.

Po poročilu eksperta Petronia sledi med drugim, da je bilo vpisanih od 1. marca do 30. aprila t. l. 7.853 ljudi in da je bilo nakazano delo 5.406 delavcem. Izbrisanih je bilo 2.763 delavcev, ki jih ni bilo mogoče izslediti. Ob koncu aprila je bilo 4.783 brezposelnih, in sicer 3.301 moški in

1.482 žensk, pripadajočih 23 delovnim kategorijam.

S pričekom javnih del, katere namenjajo pristojni činitelji izvesti v celoti in pospešeno, je bila brezposelnost delavstva v pokrajini v prvih tednih maja znatno zmanjšana. Iz prej omenjenega poročila izhaja tudi, da nekateri delodajalci niso še dovolj socialne gospodarske in politične vestnosti nameščanja in obveznosti za nemanje delojemalcev edino le preko namestitvenega urada, in to pod kazensko sankcijo.

Na razne razlage majorja Petronia so odgovorili korporativni nadzornik inž. Masera, dr. Marchesoni, dr. Alesani, inž. Baraga, ravnatelj Vondina in g. Langus. Predsednik je predlagal, naj se Eksc. Visokemu Komisarju predlože v proučitev nekatera vprašanja, ki so nastala v sedanjem izrednem položaju.

Seja ljubljanskega mestnega sveta

Počastitev za Ljubljano zaslužnih pokojnikov — Gradnja stanovanjskih hiš na Viču

Ljubljana, 22. maja.

Včeraj popoldne je bila seja ljubljanskega mestnega sveta. Ob priložnosti je župan dr. Adlešič počastil spomin na Ljubljano zaslužnih pokojnikov in sicer mestnega sluga v p. Karla Vidmarja, člana Ljubljanskega prostovoljnega gasilnega društva Ivana Perneta, upokojenega blaginjaka Mestne hranilnice Antona Šušteršiča, polkovnika Ljubomira Jovanovića, operne pevice Vilme Thierryjeve, profesorja Ernesta Tomca in vrtnarskega pomočnika Ivana Severja.

Po dobritvi zapisnika zadnje seje mestnega sveta je poročal za fin. odbor dr. Azman. Odboren je bil računski zaključek kreditnega društva Mestne hranilnice za leto 1941. Sprejet je bil predlog za kredit za izvedbo uredbe o oddajanju sprejemnih radioaparatorov v višini 114.300 lir. Za ureditve mestne desinfekcijske naprave je bil določen kredit 70.000 lir. Polovico te vsote bo kasneje prispeval Higijenski zavod. Za že likvidirani božični nabavni prispevek uradnikom in delavcem je bil naknadno odobren kredit 468.000 lir. Odboren je bil tudi nakladni kredit za režijske izdatke odseka za izdajo osebnih izkaznic v znesku 35.000 lir. Anagrafičnemu uradu je bil odobren izredni kredit za nabavo pisalnega stroja v znesku 4000 lir. Odboren je bil nakladni kredit za ureditev nagrobnega spomenika dr. Koroscu v Navju v znesku 25.000 lir. Ugodi se prošnja uprave kopališča SK Ilirije za prispevek k obratovanju v tej sezoni in se upravi namenji 20.000 lir. Sprejet je

bil predlog krajevnega šolskega odbora pri Sv. Petru v Ljubljani za zvišanje mestnega prispevka v znesku 1003 lire. Mirkotu Štepecu so prodali del mestnega zemljišča v izmeri 80 kv. m po 190 lir za kv. m. Na Viču je mestna občina svojčas kupila zemljišče za zgradbo ljudskih hiš. Ker zdaj mestna občina ne more tega zemljišča zaizdati sama, je odstopila zemljišče Visokemu Komisarjatu, ki bo sam pričel z gradnjo ljudskih hiš na tem zemljišču. Za regulacijo Karlovske ceste je mestna občina kupila 68 kv. m sveta od Ahlin Franje. Odboren je bil prenos lastništva nepremičnin, ki se uporabljajo v carinske namene in ki so bile last finančnega ministrstva v Beogradu, na Ljubljansko pokrajino, ki bo prevzela tudi vse obveznosti.

Odobreni ali odbiti so bili razni ugovori proti predpisu davščin. Odboren je bil predlog uprave mestnega pogrebnega zavoda za odpis raznih dvomljivih terjatev v znesku 1983 lir. Odpisane so bile tudi neizterljive pristojbine za prevoz z reševalnim avtomobilom s skupnim zneskom 2642 lir.

Tudi za trošarinski odbor je poročal dr. Azman. Ugodeno je bilo nekaterim ugovorom proti zavrnitvi prošnje za povračilo raznih zneskov in sprejet je bil predlog za ukinitev mestne uvoznice na knjige in tiskovine, uvožene iz Kraljevine.

Ob 18.15 je župan zaključil javno sejo, nakar je sledila tajna seja občinskega sveta.

Ameriška in angleška politika čakanja

Ankara, 22. maja. d. Poročevalec v znanjepolitičnem odboru turške narodne skupščine Esmer se v oficioznem listu »Ulus« v četrtki v podrobnosti bavi z vprašanjem ustvaritve druge zavezniške fronte in prihaja do zaključka, da je javno mnenje v obeh anglosaskih državah glede tega vprašanja v posameznih plasteh diametralno nasprotno. Kar se tiče nujnosti ustanovitve druge zavezniške fronte proti Nemčiji, je javnost tako v Zedinjenih državah kakor tudi v Veliki Britaniji v enem taboru za to, da je treba drugo fronto takoj ustanoviti za pomoč Sovjetski zvezi, v drugem taboru pa hkrati zahtevajo, da morata Amerika in Anglija čakati in šele nato določiti, kakšna politika naj se vodi v tem pogledu. Esmer izjavlja nadalje, da neobremenjeni nevtralnimi opazovalci lahko že danes ugotovijo, da v pričujočem trenutku niti vlada Zedinjenih držav niti vlada Velike Britanije nista niti v stanju niti pripravljeni ustvariti tako zvano drugo fronto, ki jo nujno zahteva vlada Sovjetske zveze. Očitno je, izjavlja Esmer, da zasledujeta trenutno obe vladi anglosaskih držav politiko čakanja, ker se hočeta prepričati, ali bo Sovjetska zveza mogla vzdržati sedanjih vihar ali pa bo podlegla. V poslednjem primeru se zdi, da sta vladi obeh anglosaskih sil, — zaključuje pisec v »Ulus«, — mnenja, da ne bi bilo oportuno Sovjetske zveze še nadalje podpirati.

Očitki proti Churchillu v spodnji zbornici

Madrid, 22. maja. Član neodvisne politične skupine v britanski spodnji zbornici W. J. Brown, ki je v zadnjih dopolnilnih volitvah v spodnjo zbornico porazil vladnega protikandidata, je ponovno izrekel ostro kritiko nad predsednikom vlade Churchillom in njegovimi pomagači. Na eni zadnjih sej spodnje zbornice je Brown izjavil, da je min. predsednik Churchill naveden voditelj propadajoče plasti britanskega naroda, ki je obsojen v pogin. Naglasil je, da vlada, ki jo je osnoval predsednik Churchill, nima za cilj ustvaritve blaginje britanskega naroda marveč zastopa edinoletne interese njegove stranke. Londonski dopisnik maddridskega lista »Ya«, ki poroča o tej porazni kritiki, iznešen v angleškem parlamentu, pripominja, da je na koncu poslanec Brown vzkliknil da s takimi ljudmi na krmlu Anglija ne more dobiti sedanje vojne.

Francozi v Kanadi v opoziciji proti Londonu

Vichy, 22. maja. d. Francoska vlada je prejela poziv kanadske vlade, naj se zaporo vsi francoski konzulati na kanadskem ozemlju. S poučene strani se je zvedelo, da do večerja opoldne francoska vlada glede te kanadske zahteve še ni zavzela svojega končnega stališča. Francosko časopisje izraža mnenje, da je bila ta zahteva kanadske vlade postavljena v zvezi z opozicijskim stališčem, ki so ga zavzeli Kanadčani francoskega poretka napram politiki sedanje kanadskega min. predsednika Mackenzie Kinga. List »Le Journal« piše v zvezi s tem, da francoski Kanadčani pač niso pretrgali trdnih zvez s svojimi predniki, in izraža nado, da Kanadčani v nobeni okoliščini ne bodo posegli po orožju proti Franciji.

Vojna na morju

Algeciras, 22. maja. d. V gibraltarsko luko je dospela hudo razbita britanska petrolejska ladja. Po poškodbah soede, jo je brzkon torpedirala osovinska podmornica.

Kirurški kongres

Rim, 22. maja. a. Dne 24. maja bo odprt na Campidoglio državni kongres vojne kirurgije, za katerega vlada veliko zanimanje v znanstvenih krogih. Kongres bo organizirala vojno ministrstvo in glavna direkcija za vojaško zdravstvo. Udeležili se ga bodo vsi kliničarji in kirurgi, ki so se bavili v prvi svetovni, v abesinski ter španski vojni z operacijami v zvezi z vojnimi poškodbami. Zagotovljeno je sodelovanje največjih nemških kirurgov ter uradnih delegacij iz Bolgarije, Hrvatske, Rumunije, Španije in Albanije.

Preganjanje tiska v Zedinjenih državah

Rim, 22. maja. Ameriška revija »Time« piše, da pomeni najnovejši ukrep o ukinitvi severnoameriške revije »Social Justice«, katere direktor je bil znani duhovnik Coughlin, začetek velike kampanje za ukinitev najmanj 95 najslabših listov. List pripominja, da je tudi l. 1917. pomenila ukinitev znanih devet listov »American Socialist« in »Milwaukee Leader« začetek postopne odprave nadaljnjih 400 listov med prvo svetovno vojno.

Omenjena ameriška revija »Time« piše nadalje o pripravah državnega tožila Biddleja za sodno razpravo, ki naj potrdi ukinitev Coughlinove revije »Social Justice«. V ta namen je Biddle sklical isto poroto, ki je že preel kratkim izreka obsodbo narodnosocialističnega propagatorja Silvestra Vierecka. Ako bo Coughlin obsojen, ne bo le ukinjen njegov list, temveč bo najbrže moral plačati še kakih 10.000 dolarjev globe, medtem ko mu grozi zapor do 20 let.

Državni tožilec Biddle naslanja svojo obtožbo na deset trditve omenjene revije, izmed katerih navaja tri revija »Time« kot najbolj značilne. Tako je Coughlinova revija dne 5. januarja t. l. zapisala: Ako izločimo iz znanja politike Zedinjenih držav vse lepe besede, vidimo, da je njen namen samo ta, da za vsako ceno brani meina rodni kapitalizem in britanski imperializem. Dne 23. februarja je ista revija pisala: Pearl Harbour je bil samo slučaj. Popotuje ladje »Normandie« je bil tudi samo slučaj. Vražji vladni načrt je bil samo bahavost ali pa je bil izdelan že prej? Ali so ga moria izdelali ljudje, ki besedičijo o demokraciji, medtem ko organizirajo kaos?

Kot posebno obtežila se navaja izjava revije z dne 23. marca: Ali hoče ameriško ljudstvo poslušati glas pameti in čim prej končati vojno, ki jo niklar ne more dobiti, medtem ko tvega, da jo povsem izgubi.

Kakor doznavi list »New York Times« je bila ustavljena tudi revija »Philadelphia Herald«, ki ne sme več prodajati svojih števil. (Gazetino).

Pomanjkanje lesa v Angliji

Stockholm, 22. maja. d. Londonski dopisniki švedskih listov javljajo, da je angleška vlada, ki je že pred dalje časa zagleda v prilogo vojni industriji vse železne ograje na angleškem otočju, prepovedala sedaj blivšim lastnikom zaplenjenih železnih ograj nadomeščati jih z lesenimi za silnimi ograjami ali plotovi. Vlada je izdala odredbo, v kateri je točno določeno, da se sme les v Angliji uporabljati v bočnoosti samo za najnujnejša popravila nujno potrebnih lesenih izdelkov in sploh samo za najbolj važna dela. Zaradi pomanjkanja tovornih ladij postaja les v Angliji od dneva do dneva bolj dragocena surovina.

Obisk predsednika Peruja na Kubi

Lizbona, 22. maja. d. Ameriški radio javlja, da je predsednik Peruja dr. Manuel Prado, ki se vrača s službenega obiska v Washingtonu, mimogrede obiskal Havano. Ameriško poročilo pravi, da je perujskega predsednika ob prihodu v Havano sprejel predsednik kubanske republike polkovnik Fulgencia Batista.

Švicarska nevtralnostna politika

Bern, 22. maja. d. Včeraj je pred zunajpolitичnim odborom zveznega sveta poročal predsednik Pilzgoalt o dosedanjih nevtralnostni politiki švicarske vlade. Odbor je njegovo poročilo odobril in se izrekel za nadaljevanje dosedanje smeri švicarske nevtralnostne politike, ki jo soglasno odobrava in se za njo zavzema švicarska javnost.

Povratek belgijskih vojni invalidov v domovino

Anvers, 22. maja. d. Snoci je semkaj z več posebnimi vlaki dospelo 1100 hromih in ranjenih belgijskih vojni ujetnikov, ki so bili osvobodjeni iz več nemških ujetniških taborišč. Vojni ujetniki, ki zaradi zadobljenih poškodb niso več sposobni za vojno službo, so bili, v kolikor jih niso takoj prevzeli njihove družine ali svojci, nastanjeni v tukajšnjih bolnišnicah.

Židovstvo v Franciji

Pariz, 22. maja. d. V zvezi z napovedjo najenergičnejših ukrepov proti židom javljajo pariški listi, da je na podlagi najnovejših statističnih podatkov v Franciji 1.200.000 židov med celotnim francoskim prebivalstvom, ki šteje približno 42 milijonov. Listi opozarjajo, da so l. 1808 nasteli v Franciji samo 46.000 židov med 28 milijoni celokupnega prebivalstva Francije. Listi pripominjajo, da se je od l. 1808 do 1942 število židov v Franciji povečalo za skoraj 2500%, dočim se je ostalo prebivalstvo Francije v tem času pomnožilo le za približno 50%. Listi izražajo nado, da bo novi francoski komisar za židovska vprašanja de Pellepox podvel enerგიčne ukrepe, da se židovski element korenito izloči iz francoskega javnega življenja, ker se je izkazalo, da s polovičnimi ukrepi židov ni mogoče zatreti.

Trgovinske zveze med Portugalsko in Marokom

Lizbona, 22. maja. d. Portugalska vlada se je včeraj pod predsedstvom min. predsednika Salazarja ponovno sestala k seji, na kateri je proučevala pereča vprašanja trgovinskih zvez med Portugalsko in Marokom.

Gospodarstvo

Maksimalni cenik št. 6

Veliki komisar za Ljubljansko pokrajino je na podlagi naredb št. 17, z dne 9. maja 1941-XIX določil naslednje maksimalne cene v prolaži na debelo in drobno za spodaj navedeno blago:

Cene na drobno

Cene na drobno, pri katerih je všteta trošarina, so določene takole (v oklepajih dosežanje cene):

1) Kruh iz enotne moke v kosih od 100 do 200 g 2.40 lire za kg, v kosih do 500 g 2.30 lire, v kosih do 1000 g 2.20 lire za kg. Testenine iz enotne moke 4.15 lire (doslej 4.20); enotna pšenična moka 2.60 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž »Splendor« 3.15 lire (doslej 3.20); fižol I a nizke vrste 4.65 lire, visoke vrste 5.25 lire za liter; Jedinilo lje (olivno) 12.50 lire za liter; surovo maslo 28.90 lire za kg; trebusnina (panceta) 22 lire; sveža slanina 12 lire, soljena 18.50, prekajena 15.40, mast 16 lire za kg; marmelada v steklenih lončkih do 1 kg, I. vrste 18.20 (20.95), II. vrste 15.90 (18.15) za kg; v posodah iz lepenke do 1 kg, I. vrste 16 (18.40), II. vrste 14.30 (16.35), v posodah iz lesa in drugega materiala do 1 kg, I. vrste 14.90 (17.05), II. vrste 13.20 (13.90); v posodah iz lepenke od 1 do 5.5 kg, I. vrste 13.70 (15.60), II. vrste 12 (13.55); v posodah iz lesa od 1 do 5.5 kg, I. vrste 13.80 (15.75), II. vrste 12.10 (13.75); v čebričkih iz lesa od 6 do 25 kg, I. vrste 12.90 (14.65), II. vrste 11.50 (12.60) lire za kg; trda marmelada v kosih 50 gr. bruto 0.70 lire za komad (0.80), 100 gr. 1.40 (1.55), 250 gr. neto 3.50 (3.95), 500 gr. neto 6.70 (7.55), 1000 gr. neto 12.80 (14.50), 5 kg neto 59.80 (67.75) lire za komad; marmelada s sadjem v kosih, v trdih oblikah do 400 gr, v parafiniranem papirju in kartonu 7.20 lire za komad (8.30); paradižnikova konzerva, dvakrat zgoščena, odprta ali v dozah, 11 lir, trikrat zgoščena 12 lir za kg.

3) Kis: 4% vinski kis 5.20 lire za liter (4.30), spirtni kis 3.20 lire.

4) Mleko: 1.80 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 gr, 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 gr 7.55 lire za dozo.

5) Sladkor: sladkorna sipa 7.90 lire za kilogram, sladkor v kockah 8 lir.

6) Drva in mlo: mehka drva 26.40 lire za metrski stot; mehka drva 7.60 lire za sveženj 25 kg; bukova in enakovredna drva za prostorni meter 169 lir (cene veljajo za razžagana drva, franko skladišče); bukovo oglje 1.25 lire za kg, v vrečah 1.60 lire za kg; enotno mlo s 23 do 27% kisline 4.80 lire za kg.

Cene na debelo

1. Testenine iz enotne moke 355 lir za stot; enotna pšenična moka 227.30 lire; koruzna moka 195 lir, riž »splendor« 272.75 lire, fižol I a nizke vrste 405 lir, visoke vrste 455 lir za metrski stot.

2. Jedinilo olje (olivno) 1056 lir za stot; slanina osoljena 1340 lire; mast 1293 lir; surovo maslo 2650 lir; trebusnina (panceta) 1800 lir; marmelada: v steklenih lončkih do 1 kg, I. vrste 1502 lir za stot, II. vrste 1293 lir, v posodah iz lepenke do 1 kg I. vrste 1310 lir, II. vrste 1156 lir; v posodah iz lesa ali drugega materiala do 1 kg, I. vrste 1210 lir, II. vrste 1057 lir;

Gospodarske vesti

— Reforma davka na dediščine v Italiji. V okviru sklepov ministrskega sveta z dne 3. maja so bili spremenjeni predpisi glede davka na dediščine. Poleg sedanje splošne davka se uvaja progresivni davek na globalno vrednost zapuščin, preko 50.000 lir. Pri zapuščinah od 50.000 do 100.000 znaša ta davek 1%, pri večjih zapuščinah pa se odstotno dviga in doseže 10% pri zapuščinah preko 10 milijonov lir. Ta davek se ne plača, kadar so dediči vsaj 3 živeči otroci. Če pa je manj otrok se ta davek pobira šele pri zapuščinah preko 250.000 lir. V odmerni osnovi se ne vstelo državna posojila in se ta davek tudi ne pobira od zapuščin padlih vojakov.

— Iz zadrugnega registra. Pri zadrugi Akademski kolegij, stavni zadrugi z o. j. v Ljubljani je izbrisan član upravnega odbora Adolf Ribnikar, vpisan pa član upravnega odbora Otnar Pirkmajer, podban v Pok. v Ljubljani. Predsednik upravnega odbora je dr. Josip Plemeš. — Pri Stavni dijaški zadrugi z o. j. v Ljubljani je izbrisan član upravnega odbora Adolf Ribnikar, vpisan pa član odbora dr. Alojzij Zalokar, primiraj v Ljubljani.

— Ukrepi za nadaljno povečanje vojne proizvodnje v Nemčiji. Kakor smo že poročali, je nemška vlada s posebno odredbo prepovedala izdelovanje in montiranje biciklov, ki se smejo v bodoče izdelovati le z dovoljenjem posebnega pooblaščenca za vojne naloge. Z namenom, da se omogoči nadaljnje povečanje vojne proizvodnje, je pooblaščenec za vojne naloge pri gospodarski skupini fine mehanike in optike izdal naredbo, s katero se od 15. maja prepušča omejevanje izdelave in izločevanja predmetov iz fine mehanike in optične stroke. Po tej odredbi je industrijskim izdelovalcem prepovedano izdelovati in dobavljati za civilne potrebe vrste izdelkov, med drugim etuje za naočnike, mikroskope in pomožne aparate za mikroskope, mikrofotografske in mikroprojekcijske aparate vse vrste z optiko ali brez optike, nekatere fotografske potrebščine, projekcijske aparate s potrebščinami in sobne barometre. Nadaljno vrsto predmetov smejo industrijski proizvajalci izdelovati in dobavljati le v okviru dovoljenj, ki jih izda pooblaščenec za vojne naloge. Med temi predmeti so optični merilni instrumenti za kemične, fizikalne in biološke svrhe, kinematografski predvajalni aparati, računalna, precizijaska merila ter nekatere zdravniški instrumenti.

— Lesno gospodarstvo Bolgarije. V prejšnjih mejah Bolgarije ni zavzemala vidnejše vloge na mednarodnem lesnem trgu, ker se je v glavnem oskrbovala z lesom iz domačih gozdov in je uvažala le manjše količine mehkega okroglega in rezanega lesa, izvažala pa je oglje, predvsem v Turčijo in Grčijo. Po priključitvi Dobruže, grške Trakije in Makedonije (Južne Srbije), kjer je razmeroma malo gozdov, pa je nastopila znatno večja potreba

v posodah iz lepenke od 1 do 5.5 kg, I. vrste 1103 lir, II. vrste 948 lir; v posodah iz lesa od 1 do 5.5 kg, I. vrste 1114 lir, II. vrste 950 lir; v čebričkih iz lesa od 6 do 25 kg, I. vrste 1032 lir, II. vrste 875 lir za metrski stot; trda marmelada v kosih 50 gr bruto 1152 lir za stot, 100 gramov bruto 1094 lir, 250 gr neto 1115 lir, 500 gr neto 1063 lir, 1000 gr neto 1018 lir, 5000 gr neto 948 lir za stot; marmelada s sadjem v kosih do 400 gr v parafiniranem papirju in kartonu 596 lir za stot; paradižnikova konzerva dvakrat zgoščena 877.80, trikrat zgoščena 952.80 lire za stot.

3) Kis: 4% vinski 400 lir za hektoliter, spirtni 250 lir.

4) Kondenzirano mleko v dozah po 880 gr, zavojev z 48 dozami 634.50 lire, v dozah po 385 gr, zavojev z 48 dozami 301.30 lire.

5) Sladkor: slakorna sipa 736 lir za stot, sladkor v kockah 749.20 lire za stot.

Drva: v Ljubljani franko postaja ali dostavljena v hišo nerazžagana: mehka 19.60 lire za stot, bukova in enakovredna 126 lir za prostorninski meter; franko nakladalna postaja: mehka 17 lir za stot, bukova in enakovredna 110 lir za prostorninski meter; oglje vilano in suho, franko vagon nakladalna postaja 85 lir za stot; mlo enotno, 23 do 27% kisline 361 lir za stot.

Maksimalne cene določajo v kategorični obliki mejo, pod katero se morajo stvarno gibati cene pri veletrgovcih in trgovcih na drobno. Iz tega sledi, da je mogoče prodajati nižje kakor po maksimalni ceni, toda nikoli ne višje. Trgovci na drobno, ki nimajo v zalogi blaga cenejših vrst, so dolžni prodajati potrošniku po isti maksimalni ceni enako blago višje vrste.

Pri prodaji na debelo je cenik obvezen za vse pokrajino pri prodaji na drobno pa le za mestno občino Ljubljansko in velja kot smernica pri urejanju cen za okrajna načelstva, ki ga lahko določijo nižje cene, vse popravke navzgor pa morajo predložiti prehodno Visokemu komisarju. Cene na debelo je razumeti za blago franko skladišče prodajalca, vključno ambalažo (razen pri kis) in vreče. Pri cenah na debelo trošarina ni všteta. Navedene cene se zaokrožijo tako, da se deli po 2.50 cent, pa zaokrožijo na 5 cent. En prostorni meter drv sme tehtati največ 550 kg pri trdih in 325 kg pri mehkih vrstah. Dostava drv na dom, tehtarina in kolek se računajo posebej. Enako se lahko računajo in izkažejo posebej državne takse pri dobavi javnim ustanovam.

Ta maksimalni cenik mora biti na vidnem mestu in kupcu dostopen mestu izobesen v skladiščih, prodajalnah in obratovnicah, ki prodajajo navedeno blago. Razen tega morajo biti na posameznih predmetih, namenjenih za prodajo na drobno, listki z označbo cen. Isto velja za cenik sirov, ki ga je razmožilo Združenje trgovcev v Ljubljani.

Vsako kršenje teh predpisov se bo preganjalo kazensko po naredbi o cenah z dne 12. marca 1941 in ostalih zakonitih predpisih.

uvoza lesa. Zato je bolgarska vlada do konca leta predpisala carinsko in takšno prostost za uvoz gradbenega lesa in pričela širokopotezno akcijo za zboljšanje gozdnega gospodarstva. V sedanjih mejah znaša gozdna površina Bolgarije 4.6 milijona hektarjev, od tega pa odpade znaten del na nizke gozdove in na površine poraščene z grmičevjem. Letni prirastek znaša 7 in pol milijona prostornih metrov surovega lesa (9 desetlin odpade na les listnatega drevja). Od tega je odbiti 20% na odpadne v gozdu, od preostalih 6 milijonov prostornih metrov pa se potrošijo štiri petine za drva. Bolgarija mora uvažati predvsem večje količine mehkega rezanega lesa.

— Gospodarstvo bivše zapadne Poljske. Po končani vojni s Poljsko je Nemčija anektirala Poznański (najbolj zapadni del bivše Poljske), ki je do svetovne vojne pripadalo Nemčiji. K temu področju je priključila ozemlje ob gornjem toku reke Varte, ki obsega tudi Lodž in je ustanovila novo pokrajino Warthegau. Gauleiter te nove pokrajine Arthur Greiser je imel te dni na Dunaju predavanje, v katerem je prikazal delo, izvršeno v 2 letih nad tem področjem. Predvsem se je znatno povečala kmetijska proizvodnja, tako da je to področje danes visoko aktivno. Znatno se je povečala proizvodnja žita, krompirja in živine. Greiser je povdaril, da je treba rešiti še mnogo gospodarskih in nacionalnih nalog, kajti na vzhodu ima Nemčija po razbitju Poljske na razpolago potreben prostor. Nemški narod ni več narod brez prostora, kakor je bil pred vojno.

Protiangliško razpoloženje v Čungkingu

Tokio, 22. maja. (Domei.) Iz Nanjinga javljajo, da prejemajo v tamkajšnjih odgovornih krogih zmerom bolj konkretne vesti o nevarnosti hude politične krize, ki grozi Čungkingu. Na osnovi teh informacij zatrjujejo v Nankingu, da so pričeli ekstremni levičarski elementi v čungkingškem narodnem predstavništvu in pristajali kitajske komunistične stranke skupaj z drugimi prijatelji Sovjetske zveze delati za oslabevanje nove tako zvane ljudske vlade. To vlado bi po dosegljih informacijah sestavila nova ljudska stranka. Vse bolj se tudi množijo vesti o naraščajočem nerazpoloženju čungkingškega prebivalstva proti anglosaskim elementom v Čungkingu, ki so mnogo odgovorni za sedanjo smer Čungkingškove politike sodelovanja z anglosaskimi silami. Po čungkingških poročilih se angleški in ameriški državljani brez posebne telesne straže ne upajo več prikazati na javnih mestih v Čungkingu, ker se boje resnih nastopov prebivalstva proti njim. Nadaljnja poročila iz Čungkinga potrjujejo tudi že pred dalje časom razširjene govorice, da se ameriški piloti, ki so sodelovali v prostovoljskih čungkingških letalskih oddelkih, resno pripravljajo za odhod in da so se končali vse priprave za odpotovanje iz čungkingške Kitajske.

Pred petnajstimi leti:

Lindbergh...

Letalski promet čez Ocean bo obnovljen. Iz Madrida javljajo, da bo neka španska družba v kratkem obnovila redni letalski promet med Argentino in Evropo. Najprej bodo uvedena letala Lati, ki počinjajo v Rio de Janiru, ter nekatera letala tipa Kondor. Argentinski piloti bodo vodili ta letala na značni progi Buenos Aires—Natal, španski piloti pa na prekooceanski črti Natal—Spanija.

Te dni mineva ravno 15 let, odkar se je na Oceanu pričela velika nova doba, katere začetek je bil ustvarjen z veliko tragedijo in z veliko zmago. Francoska letalca Nungesser in Colli, ki sta po najskrbnejših pripravah poletela v nedeljo 8. maja, jutraj iz Francije z namenom, da preletita Atlantski ocean, sta se izgubila brez sledu. Njuna nesreča ni onemogočila drugih letalcev, ki so se pomladi 1927 prav tako pripravljali za polet čez Ocean. Bodi z ameriške, bodi z evropske strani. Sredi vseh teh priprav je prenesel svetovno javnost mladi ameriški letalec Charles Lindbergh, ki je kljub togosti megl in slabemu vremenu poletel 20. maja ob 12.50 evropskega časa iz Amerike in je po 33 urah in 27 minutah srečno pristal na letališču pri Parizu. To je bila zmaga mladosti in poguma, ki je sprožila veličansko navdušenje. V tistih dneh je postal 25letni kapitan Charles Lindbergh najslavnejši človek na svetu. Z naporom, kakršnega dotlej ni bil kos še noben človek, je zmagal 5836 km dolgo pot in je bil deležen v Parizu slavljenja kakor dotlej malokateri smrtnik. Navdušenje se zlasti še v Ameriki kar ni hotelo poleči in čeprav so kmalu nato sledili še drugi uspešni poleti, je Charles Lindbergh vendarle obdržal prvenstvo, najsi so bili doseženi ugodnejši rekordi, kakor je bil njegov.

Ali kmalu je moral tudi Charles Lindbergh, ki ga je vse imelo za najprejčnejšega človeka, občutiti trdo pest neizprosne usode. Njegova tragedija se je začela razpletati takole: poslanik Zedinjenih držav mister Morrow v Mehiko je imel nalogo, da za vsako ceno prepreči nevaren spor med Mehiko in Zedinjenimi državami. Skoval je spreten načrt. Ker je vedel, da obžuje ves svet pogumnega Lindbergha, ga je povabil k sebi v Mehiko. Navdušenje za njegov polet je bilo tudi v Mehiki tolikšno, da je ljudstvo, ko ga je zagledalo, pozabilo na vojno mrzlico in se pomirilo. Poslanikov načrt se je posrečil. Naključje pa je naredilo še več. Mladi letalec je ostal dlje časa pri poslaniku Morrow in se je bliže seznanil z njegovo hčerko Ano, ki je kmalu nato postala njegova zakonska družica. Postala mu ni samo žena, ampak tudi zvesta pomočnica in spremljevalka pri tveganjih poletih. Najprej je napravila izkušnjo za radiotelegrafistko, potem pa se za pilotko. Leta 1931 je že letela iz Washingtona na Kamčatko in dalje v Tokio. Dve leti nato se je odpravila z letalom z Grenlandije do Amazonskega veleokla. Pri tej priložnosti je tudi ona dobila visoko odklonjanja, kakršna so dotlej podeljevali samo znanim polarnim raziskovalcem. Izkazala se je nato tudi kot duhovita pisateljica.

Proslavljeno ime obeh zakoncev je kmalu nato spet odjeknilo po vsem svetu, ko so zakonca Lindbergha ugrabili in usmrtili sinčka. Navdušenje množice se je čez noč izpremenilo v iskreno sočutje do nesrečnih staršev. Strašni uder je podrl njuno mirno življenje in gradu Hoppewellu blizu mesta Princetona. Ta kraj sta si bila sama izbrala, ko sta se hotela umakniti radovednosti in slavljenju, katero sta morala nekaj let prenašati. Zato pa sta v samotni morali doživeti najpogostejši zločin ameriških gangsterjev. Nekaj časa sta nato bivala v Angliji, neprestano v strahu, da ju ne bi zadela z drugorojenčkom ista usoda kakor nekaj let prej v Ameriki. Za časa svojega bivanja v Angliji je Lindbergh obiskal tudi Berlin in Moskvo. Ko je nato v Ameriki izražal o teh obiskih svojo sodbo, je sprožil proti sebi nejevoljo. In tako Charles Lindbergh tudi danes zaradi svojega znanega nasprotovanja vstopu Zedinjenih držav v vojno ni deležen več istega slavljenja kakor prej. To mu je seveda vseeno, kajti njegova dela bodo živela v zgodovini, ko bo že davno pozabljeno vse malenkostno početje današnjih množic, početje, h kateremu pristevamo slavljenje, sočustvanje, omalovaževanje in kar je še takih vrst človeškega rodu.

BAROMETER

Trgovci: »Ste zadovoljni z barometrom, ki ste ga pri nas kupili?«
Kupci: »Zelo sem zadovoljen, to pa. Kupil sem ga pred tremi tedni — in od takrat je še vedno lepo vreme!«

Matura pred šestdesetimi leti na realki

Pripoveduje edini še živi takratni maturant Emanuel Josin

Ljubljana, 22. maja

Skromna beleška v ljubljanskem dnevniku nam je včeraj povedala, da bodo letos praznovali 59. obletnico mature na ljubljanskem učiteljskem le še trije tovariši, sami naši znani častitljivi veterani: gg. Josip Christof, Emanuel Josin in Avgust Pirc. Mnogo lepih spominov jih druži in vsak izmed njih ima za seboj obilne doživljaje. Vsi trije so živa kronika ljubljanskega življenja v začetnem polstoletju. Prilika je namreč, da smo včeraj nekoliko pokramljali z g. Emanuelom Josinom. Ljubeljni gospod nizke postave, sive bradice, nenavadne telesne in duševne prožnosti, ki mu je ohranjena kljub temu, da že stoji na pragu svoje 80letnice, je v Ljubljani splošno znan. I, nu, saj je ljubljanski vojak. Gospod Emanuel Josin nam je pripovedoval:

— Zame je še bolj kakor 59. obletnica mature na ljubljanskem učiteljskem pomembna 60letnica mature, ki sem jo opravil 1882 na ljubljanski realki. Ljubljanska realka, ki je bila ustanovljena 1874 in ji je palača v Vegovi ulici postavila Kranjska hranilnica, si je kmalu pridobila dober sloves ne samo v takratni monarhiji, temveč tudi izven nje. Pred zgraditvijo renesančne palače 1880, edine te vrste v Ljubljani, je bila realka nastanjena v Mahrovi hiši. Moj oče je bil po rodu iz Nagyfalve v Banatu, pravoslavne vere. Priselil se je v Ljubljano in se uveljavil kot dober krojaški mojster. Poročil se je s Slovenko in pristopil v katoliško vero. Postal je ljubljanski mešan. V zdravem smislu za realnost me je vpisal na realko in tako sem leta 1882. srečno priromal s 14 tovariši do mature. Glede slovesa realke, ki sem ga omenil, naj navedem, da so bili med mojimi tovariši-maturanti tudi štirje Italijani — (dva iz Rima, po eden pa s Sicilije in iz Rovinja) — nadalje neki tovariš iz Celovca in neki drugi iz Maribora. Srbski tovariš Vojnovič, ki je stanoval pri prof. Levcu, pa je žal umrl že pred maturo. Od vseh takratnih maturantov na realki živim samo še jaz. In dasi mi je 79 let, se živim kakor kdaj prej spominjam, kako je bilo začetno leto. Direktor realke je bil češki rojak Mr. Chal: odličen matematik, strog in pravičen vzgojitelj. O njegovi vzgojni metodi pač najlepše pričuje dejstvo, da je bilo med 14 maturanti 6 odlik iz matematike. Takoj za direktorjem naj navedem prof. Senekoviča, ki je poučeval fiziko, prof. Frana Levca, ki smo ga imeli za slovensčino in zgodovino, prof. Knapčiča za kemijo in prof. Križnarja za verouk. Ravnatelj je bil očito vpliv

val na vse je naš profesorje, ki so bili sami prvovrstni vzgojitelji. Mnogo so zahtevali od nas, bili so strogi, toda obenem tudi očetovski dobri z nami. Za prirodooslovljen je bil profesor prof. Kremingerja, Nemca iz Slavonije, ki je pri strogo nemškem pouku našel povedal kaj tudi po hrvaško. Nemščine nas je učil dr. Binder, strog, trd Nemec, toda dosledno pravičen. Naj ne pozabim prof. Globočnika, ki smo ga imeli za risanje in ki je bil splošno priljubljen kot originalen, duhovit in ljubezniv mošt. Kako živo se imam pred očmi strogega Mrchala, ki je prihajal v razred vedno z Vegovimi logaritmi pod pazduho! Kako marljivo smo se pripravljali v fiziki za prof. Senekoviča, kako živo nas je znal s svojo besedo nase navezati nepozabni France Levec! Pred maturo je stopilo 6 Slovencev, 5 Nemcev in 4 Italijani — in ko smo jo opravili, so bile na mah zahteve prejšnje skrb in kar s težkim srcem smo se poslovili od svojega dragega učiteljskega zbora.

— Pred nami se je odpirala bodočnost, toda ne mislite, da so nam takrat bila pota v življenje posuta z rožicami. Hudo je bilo tiste čase za službe. Kamorkoli sem se takoj po maturi obrnil in kjer sem potikal,

nikjer se niso vrata odprla. Odločil sem se za to, da naslednje jesen stopim v četrti letnik ljubljanskega učiteljskega. Tako sem se pripravil za učiteljski poklic in sem leta 1883. opravil s tovarišema Jos. Christofom in Avgustom Pircem še maturo na učiteljskem. Takoj nato sem zaprosil za službo in sem na jesen šel za učitelja v Planino pri Rakeku. Samo eno šolsko leto sem preživel tu in v učiteljskem poklicu sploh. Vleklo me je nazaj v Ljubljano in sem se priporočil takratnemu finančnemu ravnatelju Dimitzu, ki je bil obenem znamenit zgodovinar. To je bil dober človek, ki mi je pripomogel do službe praktikanca pri finančni direkciji v Ljubljani. S tem se je šele pričela moja prava pot v življenje. Prakticiral sem do 1889, nakar sem postal uračnik finančne blagajne in pri tej sem bil po prevaru 1919 postavljen za ravnatelja. Čez tri leta sem potem šel v zaslužni pokoj. Najsi sem vsa leta po prvi svetovni vojni staroupokojenec, — prav nič ni moglo skaltiti mojih vednih odnosov do življenja v Ljubljani. Srečen sem, da sem v življenju in službi izpolnil svojo dolžnost. Ta zavest me bodri v moji stvi dobi, še zlasti pa letos, ko se spominjam obeh svojih izpitov zrelosti.

(iz zemlje) in po deblu. Vse, kar se na teh mestih pojavi, odstranimo takoj z ostrim nožem ali škarpami. Zdravemu drevesu z gladkim, napetim lubom je treba sedaj, maja meseca, »puščati«. To napravimo tako, da prerežemo s konico ostrega noža lub na dveh, treh straneh od vrha debla do tal. Prerezati smemo pa samo lub, nikakor pa ne smemo zarezati v les. To zelo koristno in potrebno operacijo smemo izvršiti na drevesu vsakega plemena brez izjeme, toda le, ako je drevo zdravo in kaže močno, bujno rast ter ima gladko deblu z napetim lubom. Tako narezavanje luba je izvrstno sredstvo, da se deblu krepi, debeli, da ostane zdravo in da je tudi za zimski mraz manj občutljiv. Enkratno puščanje zadostuje za več let.

Se prav posebno nego potrebujejo bolna debla. Ker je prav ta del drevesa tako zelo izpostavljen najrazličnejšim poškodbam, je malokatero deblu, zlasti pri jablanah, popolnoma zdravo, brez vsakršnih ran, odprtini, razpok, razjedlin, bul, opeklin itd. Saj vemo, koliko grdih ran nastane zaradi raka, krvave ušice, pozebe, zaradi zajčjih zob in raznih mehaničnih poškodb. Ako je lub na sveže ranjen, naj bo naša prva skrb, da rano osušimo, do zdravega obrežemo in skrbno zamažemo, najbolje s cepilno smolo ali jeseni vsaj z ilovico, ki ji primešamo svežega kravjaka. Večje take rane je treba potem, ko so z ilovico zamazane, oviti z vrčevino, da se maža ne izsuši in ne odpade. Maža s cepilno smolo ne potrebuje nikake obveze. Stare, zanemarjene poškodbe (nakovane rane i. dr.) po deblu in po debelejših vejah moramo najprej temeljito osušiti in odstraniti vse mrtvo lubje do zdravega. Potem pa poškodbe razkužimo z močno raztopino arborina (20 do 30%). Z uspehom se zdravijo rane po deblu samo poleti, dokler je drevo v soku.

Končno še vrh ali krona! Umevno je, da zahteva tudi ta del drevesa nego. Najvažnejše je, da odvrnemo od drevesa vse tiste neugodne vplive, ki ovirajo razvoj listja in rast mladja. Varujemo torej vrhove mladega sadnega drevja listnih ušic, gosenic in raz-

nih drugih objedačev in sesačev. Pomembni pa ne smemo tudi na boleznih, da ohranimo listje zdravo (poletno škropljenje z 2% mo kalifornijsko ali 1% odstotno bordsko brozgo z dodatkom merita). Poleg tega je treba sedaj skozni poletje uravnavati fast tako, da dobi vrh somerno obliko, ki je potrebna, da se laže ustavi vsem neugodnim vremenskim vplivom in je tudi prijetna za oko. Skrbni sadjar gre med poletjem večkrat s škarpami v rokah po mlademu nasadu, da tu in tam seže v vrh in odstrani to ali ono vejico, ki raste v napačno smer, da naravnata ta ali oni poganek v pravo lego itd. Pomnimo: dokler je drevo mlado, lahko z nožem ali s škarpami hitro in dobro popravimo vse tisto, za kar bi pozneje potrebovali poleg žage tudi dokaj časa!

Revni rodinam vojnih ujetnikov in internirancev

Po odredbi Visokega Komisarata za Ljubljansko pokrajino je zaradi ureditve podpiranja revnih rodin vojnih ujetnikov in internirancev potrebno ugotoviti število in stanje teh rodin ter sem in tja ugotavljati morebitne spremembe.

Odločeno je, da spadajo pod odredbo samo družine, ki izpolnjujejo vse naslednje pogoje:

1. družina mora biti revna;
 2. družina mora biti v Ljubljansko pokrajino pristojna in živeti v pokrajini;
 3. iz družine mora biti vsaj en sorodnik ali v internaciji ali v vojnem ujetništvu, ne glede na to, ali so ti sorodniki poklicni vojak ali ne, prav tako pa tudi ne glede na to, zakaj so bili internirani.
- Da napravim popis vseh takih družin, ki žive v mestni občini Ljubljani, objavljam mestno poglavarstvo v Ljubljani tole:
- Vse take revne družine, ki je kak njih član bil na dan 1. maja t. l. vojni ujetnik ali interniranec, naj t. l. član družine javi mestnemu socialno političnemu oddelku v II. nadstropju stare cukrarne na Poljanskem nasipu št. 40 med uradnimi urami od 8. do 14. ure. Pri tem naznanjanju naj se revne družine ravnajo po naslednjem razporedu po začetnih prilikah vojnega ujetnika in interniranca: od A do D binkoštno soboto 23. maja, od E do J binkoštno ponedeljek 25. maja, od N do R v torek 26. maja, od S do T v sredo 27. maja in od U do Z v četrtek 28. maja t. l.

S seboj naj stranke prinesejo listine, ki so iz njih razvidni vsi podatki ujetnika ali interniranca ter družinskih članov. Take listine so zlasti rojstni in krstni list, domovnica, poslovna knjižica, družinska knjižica, rodbinska pola, osebna izkaznica in druge uradne listine. Obenem pa morajo prineseti tudi listine, ki dokazujejo ujetništvo in internacijo, torej uradno obvestila, pisma in podobno.

Tiste družine pa, ki izpolnjujejo pogoje ter je kak njih član šele po 1. maju šel v internacijo ali ujetništvo ali bo pa šel šele, naj se pa v tem uradu javijo katerikoli uradni dan po 28. maju t. l.

Vse prizadete družine pa morajo temu uradu vselej takoj naznaniti tudi vrnitev ujetnika ali interniranca.

Šaljiv hišni gospodar

Gospodar neke velike hiše v Budimpešti je dal prilipiti v vežo svojvrten pravilnik, po katerem naj bi se ravnali najemniki, ki baje niso preveč navdušeni za disciplino in ne poznajo olike. Novi pravilnik se glasi:

1. Kadar vstopiš, zaloputni z vso močjo vrata, tudi če je še tako pozna ura, da bodo sostanovanci vedeli, da si doma.
2. Stroški za tvoj radio so isti, če je odjaja le malo ali pa če na ves glas vpije. Zakaj ne bi torej izkoristil zvočnika?
3. Izstavi na balkon posteljnake in rjuhe ob katerikoli uri dneva, po možnosti na ulično stran, kjer je več zraka. Je higienično in ti nič ne stane.
4. Če si drugačnega prepričanja kakor tvoj sosed, ne bodi skromen, temveč dokazi vsem sostanovalcem svoj energični značaj.
5. Zjutraj si zaspan in se ti ne ljubi iztepati preprog? Iztepi jih opoldne, popoldne, ali še rajši zvečer, ko nimaš nobene drugega dela več.
6. Nikjer in nikdar ne pozabi na svoje ugodnosti, pa ti bo dobro na zemlji.

Šaljivi hišni gospodar je dosegel, kar je hotel doseči: stranke ga včasih ubogajo.

TUDI NAPREDEK

Trgovci trgovcu v vlaku:
»Kako gredo posli?«
»Hvala bogu, moji odjemalci vsak dan rastejo!«
»To je sijajno! Kaj pa prodajate?«
»Otroške obleke!«

Negujmo sadno drevje čez poletje

Letos se nam obeta dober pridelek sadja. Drevje, kolikor ga že ni odvetelo, ima tako številni cvetni nastavek, kakor že več let ne. Če nam bo vreme še naprej naklonjeno in nam uime prizanesje, bo jeseni domačega sadja za vse dovolj. Naši kmetje in sadjarji pa naj skrbijo, da bo rodnost in kakovost sadu vsako leto boljša. Za to jim daje nekaj napotkov znani sadjarski strokovnjak M. Humek v »Sadjarju in vrtarju«. O negi mladega sadnega drevja piše:

Mnogovrstne so nevarnosti, ki prete mlademu, komaj posajenemu sadnemu drevju, zlasti jablanam. Nešteto nadobudnih dreves tega plemena uniči vsako zimo zajec. V tisoče in tisoče gredo žrtve drugega morila — voluharja. Pa pridejo hude zime, toča, prerani jesenski sneg in druge uime, ki imajo tudi svoj delež na tem, da toliko mladega sadnega drevja propade že v prvih letih, ko je posajeno na stanim mestu. Gotovo pa je, da se mnogo mladega sadnega drevja pokvari, če že ne popolnoma uniči, tudi čez poletje zgolj zaradi premajhne brige sadjarjev.

Naš kmetovalec, ki je obenem tudi sadjar, tako rad pozablja, da drevo, kakršno dobimo iz drevesnice, še ni končno dogojeno, kakor še ni vzgojen otrok, ki dovrši osnovno šolo. Oba, drevo in otrok, sta še mladiča, ki nujno potrebujejo večje roke. Ki ju vodi vse dotlej, da se popolnoma razvjeta in dorastata.

Vsako sadno drevo ima tri bistvene dele, katerih vsak potrebuje skozi poletje, torej skozi dobo rasti in razvoja, svojo posebno pažnjo in nego. To so korenine, deblu in vrh ali krona. Vsak teh delov ima svojo posebno nalogo, ki jo popolnoma izvrši le tedaj, kadar je zdrav in pravilno negovan.

Korenine so usta drevesa. Tu imamo v mislih namreč skrajne, ko las tanke konce korenin; debelejšje korenine pa lahko primerjamo s pečičalniki, ki prevajajo hrano od neštetih skrajnih »ust« do glavnega, skupnega »požiralnika« — debla. Ni pa do-

na tisto »široko ravnino, ki jo namakata reki Skamandros in Simoeis«, smo merili prag neskončne, skrivnostne Azije. Tedaj se je oglašil kapitan:

— Tu nekje — je pokazal z roko lahno vzvalovani breg — je bila stara Homerjeva Troja!

Na mah je spreletelo duha nekaj velikega in presunljivega. Vzburil se je pod svito vsakdanjih skrb in misli pokopani svet homerske poezije, vzvalovalo so na pol pozabljeni mitični dogodki, Ahil je napel mišice, Helena je dobila obraz najslajših mladostnih prividov čarobne in lepe Zene. Odsej se je odpravil na drago Itako, ki smo jo bili iskali nekaj dni poprej med otoki Jonskega morja. Zadoščala je beseda Troja, združena s pogledom na ta prastara tla, in že se je vzdramil v duši mladostni mit o Grški, deželi herojev in bogov.

Slovenski mladostnik, ki bo dobil v roke ta izbor iz Homerjeve »Iliade«, bo v srednjem položaju, kakor je bil prenekateri med nami. Predvsem je sploh težko najti izdajo Homerjevih epov, ki bi bila opremljena s tako temeljitimi, jasnim in vabljivim uvodom, kakor ga je postavil Anton Sovrè na prvih štirideset strani svojega izbora »Iliade«. Morda zato, ker je slovenski prevajalec Homerja več kakor samo klasični filolog, lingvist in zgodovinar: po navadi pišejo samo ti takele uvode. Inspektor Anton Sovrè je pokazal že s prejšnjimi prevodi, da ni samo tenkočutni, po vseh poljih in vrhovih antike razgledani poznavalec grškega in latinskega jezika, marveč da je tudi pesnik, ljubitelj odbrane besede, uglaševalca najvzvišenejšega ritma, slovenitil nagnavno obsežnega besedišča in posebno

rahlega čuta za lepoto in melodično zvočnost slovenskega stiha ali stavka. Njegov uvod je tudi za onega, ki je listal po Betheju, Beraudu in drugih poznavalcih grškega slovstva, presenetljivo jasni, nenavadno zanimivi opis homerskega sveta ne le z vidika zgodovinske problematike, marveč še zlasti s stališča njegove poetike, arhitektonskih in drugih formalističnih vprašanj Homerjevega epskega sloga in jezika. Pri vsem tem ne sliši abarata običajnega skrapanja znanstvenega aparata, ki melje skladovne učne literature, marveč čuti pod kožo Sovrètovih razlag toplo rki tistega življenja, ki je ostalo vzlic vse častitljivi starosti najstarejšemu epu evropskega človeštva. Kakor pri Sovrètovem velikem delu »Stari Grki«, ima tudi pri tem manjšem spisu vtis, da je pisec vse te reči prenetel v sebi, do kraja premislil in jih nekako kristaliziral v lastnem duhu. Sovrètovo tolmačenje antike je vedno živo in tvorno, ni pa brezosebna kompilacija tujih virov in filološka eksegeza starih tekstov.

Zal da še vedno nismo dobili celotne »Iliade«, kakor jo imajo do malega vsi narodi, ki se zavedajo, da se evropska slovstvena kultura začela pri tej prvinski in neuničljivo močni substanci. Izmed 15.693 verzov »Iliade« jih je Sovrè prevedel in tu objavil 4047, ostale tri četrtnine pa je nadomestil s prozno vezavo, tako da so vsi spevi Homerjeve mojstrovine trdno povezani med seboj. Izbral je najznačilnejša in najmočnejša mesta mesta in jih prevedel v epskem šesteru tako, kakor ni doslej še nihče slovenil Homerja. Postavil sem stran Sovrètovega prevoda ob bok prevodu, ki je po dikciji in besedju še najbližji slovenskemu: hrvaškemu Maretičevemu Homerju. In če-

prav je bil starina Maretič dober prevajalec, tankega posluha za lepoto hrvaškega stiha, ga je vendar Sovrè prekosil v melodijski in spvem dviganju in padanju slovenskega Homerjevega verza, da ne presojam drugih odlik, ki jih lahko pokaže samo primerjava z izvornikom. Tak stih nam zavzveni v polno šele tedaj, ko ga preberemo na glas in »Homerja je treba na glas brati, v prevodu prav tako kakor v izvorniku«, piše Sovrè na str. 44. Poslušajte samo, koliko plastike in hkratni muzikalnega ritma ima tale opis zbora v drugem spevu:

Zbor se zaziblje podobno valém na morju lkarskem.

kadar razpolje jih piš, vršec od vzhoda in juga,

besno spustivši na plan iz oblakov se Zeusa očeta.

Kakor zoreči posev vzvalovi pod vetrom večernim,

kadar deroč pribuči, in klasje visoko polože:

prav tako ves razgiblje se zbor. Med vikom in krikom,

planejo k ladjam ljudje, da prah izpod nog se vrtinči,

kličejo drugemu drug, čas dajmo, poprimo mado,

brž potegnimo navzdol na sivo jih slano gladino;

jarke očistijo peska, do néba se dviga rjevenje

mož, želečih domov; že padajo ladjam podvali.

To je skoraj 28 stoletij stari opis prizora, ko utrjeni vojskaki, naveličani motnje in

KULTURNI PREGLED

Homer Antona Sovreta

Homerski junaki! Nekje v nižinah spomina se žive njihove podobe. Krepro in udarno biže ritem herojskega šesterca, vračajo se verzi, ki smo jih nekoč brali in ki jih je potlej zasipala siva naplavina življenja. Obnavljajo se v bledeh potezah besede in nali, v katerih je bleščal duh davne Grške kakor sonce v jutrnji rosi. Agamemnon, Ahil, Odisej, Priam, Hektor in Helena, ti sta božanska Helena, v katere človeško podobo smo polagali lepoto najslajših deklet, ki so se prikazovala našemu hrepenenju, vse to in toliko drugega se je v spominu zmešalo s homerskimi podobami bogov. Kakšen svet! Kakšni bogovi! Človeku se je zdelo, da jim je bil tako blizu kakor ljudem; dobrušni piančki, zgovorni splet-karji, hudobni zamerljivci, vse sami ljudje iz mesa in krvi in vendar bogovi, ki odločajo človeške usode in jadravo visoko nad nevoljami in trpljenjem naše umrljive malenkosti. Včas se nam je zdelo, da smo s temi bogovi in z nadčloveškimi junaki sedeli za mizo in prisluhnili njihovim krlitnim besedam ali gledali junaške boje pri Troji. Zares, kakšen svet, ko je imel človek takle odnos do bogov in do vesolja; kaj mu je zadoščalo nekoliko posebejnih simbolov in mitskih podob, da je z njimi izrazil ne samo svoj verski nazor, marveč tudi svojo filozofijo in etiko, svojo vrhunsko metafiziko.

In ko takole listam po Homerju, se obnavlja v spominu tisto čudovito nedeljsko

Inspektor Anton Sovrè

šlega izbora »Iliade« (Cvetje iz domačih in tujih lgora, Svetovno slovstvo, zv. I., Družba sv. Mohorja v Ljubljani). S pogledom

Pred sto leti na Madagaskarju

Ime Dunajčanke Ide Pfeiferjeve je danes pozabljeno, le v prav velikih leksikonih dobimo nekoliko podatkov o njej, a njena dela hranijo samo specialne geografske knjižnice. In vendar je veliki Alexander von Humboldt zapisal o njej:

»Ta ženska ne slovi samo zavoljo plemenite vztrajnosti, ki jo je vodila skozi mnoge nevarnosti in skozi pomanjkanje okrog sveta, temveč tudi zaradi ljubezni-ve preprostosti svoje sodbe in obenem neodvisne ter nečne samostojnosti svojih čustev. Kot najstarejši živeči naravoslovec čutim potrebo, izraziti ji svoje globoko spoštovanje.«

Življenje Ide Pfeiferjeve se je razvijalo kakor roman. Rodila se je 14. oktobra leta 1797, kot edina hčerka dunajskega veletrgovca, ki jo je razvajal na vse načine in jo vzgajal tako, da je rasla kakor deček med svojimi petimi brati. Nosila je tudi deško obleko in jih je daleč prekašala po razposajenosti v otroških igrah. Ko ji je oče umrl, je hotela mati njeno vzgojo radikalno spremeniti, Ida se je morala obleči kakor druge deklice, a namesto z deškimi igrami bi se morala baviti z lutkami in malimi gospodinjstvi stvarmi. Posledica te prehitre vzgojne reforme je bila ta, da je deklica obolela, mati ji je morala po nasvetu zdravnikov vrniti deško obleko in deške igre. Šele, ko ji je bilo trinajst let, se je s težavo privadila dekliškega vedenja, zdela se je potem, da bo odselej živela kakor druge tedanje ženske. V dva in dvajsetem letu se je na materino željo poročila s starim odvetnikom vdovcem, ki je imel že odraslega sina. V zakonu z njim sta se ji rodila še dva dekca, toda njeno življenje je bilo vse prej nego mirno. Moč je bil takšne vrste, da je brezobzirno nastopal proti vsaki krivici, kjer koli jo je odkril, in to mu je ustvarilo mnogo sovražnikov, ki so naposled uničili njegovo eksistenco. Družina je padla v skrajno bedo, da se ni žena v tem času izkazala za bolj energično nego mož. Z lekcijami v risanju in glasbi je omogočila svojem vsakdanji kruh, svoja sinova je po letih spravila v dobro službo, mož se je preselel k sinu iz prvega zakona in tedaj je postala Ida prosta, posvetila se je lahko velikim željam svojih mladih let: da bi romala po svetu in doživljala njegova čudeza.

V marcu 1842, torej v svojem pet in štiridesetem letu, je nastopila svoje prvo potovanje, ki jo je vodilo po Donavi in skozi Turčijo do Palestine. Potem jo je zvalil visoki sever, obiskala je Islandijo in Skandinavijo. Potovanja v tedenjnih časih so bila vse drugače razburljiva nego dandanes in tako sta dve delci, v katerih je opisala svoje doživljanje, zbudili mnogo pozornosti, tem bolj, ker je imela izrazit pisateljski dar. V maju 1846. se je podala na svojo prvo potovanje okoli sveta, prodrla je v Južni Ameriki v notranjost Brazilije, ki je še danes skoraj neraziskana, obplula je rt Horn, prebila je tri mesece

na Kitajskem, kjer je bila pogostoma v smrtni nevarnosti, preko Cejlona in Vzhodne Indije je obiskala nato tedaj posebno nevarno deželo Afganistan, potem se je po dve in polletni odsotnosti vrnila v domovino. Knjiga »Ženska na potovanju okrog sveta« je bila literarno-znanstveni uspeh te podjetnosti, ki so ga sprejeli povsod z navdušenim priznanjem.

Dolgo je pa ni držalo doma, že l. 1849. je začela s pripravami za svoje drugo veliko potovanje, ki ga je nastopila l. 1851. in ki jo je vodilo najprvo v notranjost velikih Sundskih otokov, ki so jo šele dosti pozneje raziskali z dobro opremljenimi ter z vojaštvom zavarovanimi znanstvenimi odpravami, deloma pa nam je še dandanes neznana. Dve leti je prebila tam in se ni strasila niti največjih naporov niti nevarnosti podnebja, zverj in ljudžrcev. Pogostoma je potovala bosa skozi neprehodne močvare in živela daj časa od samega riža. Ko so nekoč divji Bataki v notranjosti Sumatre ubili in pojedli dva holandska misijonarja, se je odpravila v spremstvu enega samega domačina takoj do teh divjakov. S svojo neutrašenostjo si jih je pridobila kot prijatelje. Ko jo je v bližini neke vasi obkolilo več nego sto oboroženih kanibalov, je stopila pogumno do najbolj divjega med njimi, potrepljala ga je po rami in mu dejala v mešanici tamkajšnjih jezikov z nasmeškom: »Saj vendar ne boš ubil in pojedl ženske, ki je tako stara kakor jaz in ki ima tako trdo ter žilavo meso!«

L. 1851. je po dolgem potovanju po Tihem oceanu, po obisku kalifornijskih zlatih polj ter indijanskih rodov odpotovala v Panamo, iz Peruja je v Ekvadorju prečkala Ande, politične zmešnjave so ji preprečile prodor v območje zgornje Amazonke, na kar se je vrnila v Kalifornijo in Evropo. V Berlinu so jo sprejeli z velikimi častmi, Aleksander von Humboldt jo je uvedel v znanstvene in dvorne kroge. Po kratkem bivanju na Dunaju jo je nemirna narava gnala spet v Pariz in London, kjer je hotela pripraviti odpravo na Madagaskar. Sprejeli so jo z velikimi častmi, toda dejali so ji, da je v trenutnih razmerah takšno potovanje popolnoma nemogoče.

Takrat sta se namreč Anglija in Francija hudo pulili za Madagaskar oziroma za nadvlado v tamkajšnjem kraljestvu Hovi. Ker so Angliji l. 1810. kralju Radami I. pomagali pregnati Francoze z otoka, se je vladar naslonil na Brito, ki so skušali svoj vpliv polagoma razširiti, a tudi Francozi se niso odrekli svojim težnjam do velikega otoka in so pošiljali nanj svoje agente. V družbi takšnega agenta, nekega Lamberta, se je podala Ida Pfeiferjeva l. 1857. navzile vsem svarilom na otok. Ona sama ni vedela, kakšne naloge nosi mož s seboj, njemu pa je bilo prijetno, da je mogel svoje tajne načrte prikriti s spremstvom slovit raziskovalke.

Na Madagaskarju jo je 75 letna kraljica Ravanalo sprejela najprvo zelo milostno in ji obljubila vso pomoč pri raziskovanju otoka. Nenadno pa je prišla nesreča nad pogumno Dunajčanko. Kraljica je svedela za Lambertove načrte, po katerih naj bi se v dvornih krogih poskušal pristati za francoske naklepe, in še isti dan je dala Lamberta, nekega drugega Francoza ter popolnoma nedolžno Pfeiferjevo vtakniti kot veleizdajalce v ječo. Samo po prigovarjanju nekega princa niso Evropevc usmrtili. Po trinajst dnevnem preiskovalnem zaporu so jih izpustili pod pogojem, da odpotujejo še isti dan iz dežele. Bili so veseli, da so ušli tako poceni — toda prav kmalu so spoznali, da tiči v dozdnevni kraljični milosti peklenjski načrt. Mrtvica naj bi nadomestila krvnikov meč: vojaško spremstvo je od preiskovalnega zapora oslabele Evropece vleklo nalašč skozi najbolj nezdružne predele, samo da bi jih porabila bolezen. Namesto v osmihi dneh so jih privedli do obale šele v osmihi tednih, pregnanci so prebili strašne muke, končno se je Pfeiferjeva v Tamatavi težko bolna vkrkala na ladjo za otok Mavricij. Od tam je hotela navzile bolezen v Avstralijo, toda moči so jo zapustile in morala se je odločiti za povratek domov. Na Dunaju se ji je stanje še poslabšalo in kljub vsej zdravniški pomoči je 28. oktobra 1858. umrla. Njene zapiske o potovanju je izdal nje najstarejši sin tri leta pozneje. Zbudili so spet veliko pozornost, a njeno ime je danes, kakor rečeno, malodane pozabljeno.

Koralno morje

Te dni smo čitali o sliovitem spopadu med japonsko in ameriško pomorsko ter letalsko vojno silo v Koralnem morju. Obstoje morja, ki so praktično brez otokov, kakor Atlantski ocean, a v drugih morjih otokov naravnost mrpoli. Posebno toplejši morski predeh so z otoki in čermi dobesedno posuti. Marsikatera izmed teh morij so koralna morja, kajti koralne, te drobne morske živali, potrebujejo za svoje uspevanje toplote in razgibane vode. V neznatni globini gradijo svoje lahke pahljace, ki se v valovih zibljejo kakor nojeva peresa v vetru. Na dnu plitkega morja se širijo tudi neskončna, z rumenimi in rožnatimi popki posuta koralna vejčja, koralne tvorbe, ki so podobne orgelskim piščalim, in tiste spužvaste, druga nad drugo nagrmadene klade, ki so jim jame in rovi objudeni z raki samotarji ter školjkami, med tem ko se tropi lesketavih ribic sprehajajo skozi temnozeleno podmorsko pokrajino. Takšni koralni gozdovi cvetijo v Tihem oceanu kakor v Rdečem morju ali v območju Karibskega morja.

Geografi pa poznajo samo eno Koralno morje, ki nosi to ime. To se razprostira med Avstralijo in Novo Gvinejo. Lok s palmami obrasli otokovi ga obdaja kakor velikanski dvorišče, čeprav beležijo morske karte mnoge prehode skozi to gosto ograjo. Navzile temu, da se ponosa to morje s pomembnimi globinami, pa je za mornarja precej nevarno, kajti tisoči koralnih otokov, ki se dvigajo tu do gladine, so ploske, večinoma neobjudene tvorbe iz trde snovi, ki jih je na obzorju težko spoznati. Skoraj vsak izmed teh otokov predstavlja bodičasto ali tudi kožuhaasto zmešnjavo okamenelih izrastkov. Mnoge med temi tvorbami so videti od daleč, v blešku valov, kakor zibajoči se venci, ki jih je nekdo vrgel v morje. Vsak venec pa je sestavljen iz milijard okostij tistih malih polipov, ki po kratkem razcvetu ne ostavijo za seboj nič drugega nego zrnce apna. To zrnce se zveže z drugimi, že obstoječimi zrcni v naravni beton, ki je trši od umetnega. Sredi zgradbe živijo živalice najkrajše življenje, ob zunanjih robih pa uspevajo in ustvarjajo v bivalnici otočki obroč z okroglo laguno v sredini, tako zvani atol. Dohod v laguno je vedno na nasprotni strani prevladujočega vetra, kajti bivalnica na vetrovi strani zalaga živalice najboljše s hrano in pospešuje njihovo rast.

Koralno morje spada tako rekoč k robu svetovnega morja. Od pravadnine se razprostira kakor ogromen, samoteren atol, ki doslej ni poznal močnejšega življenja nego tiho, nenehno rast koral pod svojimi površini. Sedaj je postal ta predel Pacifika šaljivše sovražnih si vojni brodov. V grmenju pomorske bitke je prešlo poetično ime Koralnega morja, ki ga je doslej poznalo samo zemljepisje, v zgodovini.

Edisonova iznajdba

»Očka, Edison je izumil prvi govornilni aparat, kaj ne?«

»Ne, ne, fant,« je odgovoril oče s pomembnim pogledom na mater. »Prvega je napravil ljubi Bog. Edison je izumil samo prvi govornilni aparat, ki ga je mogoče ustaviti.«

Povratek italijanskega letala, ki je v neprekinjenem poletu ponoslo na dan Vojske in Imperija pozdrav Domovine v Eritreji: general Fougier izraža plitost Ducejevo zahvalo

Slepec in njegov zaklad

Živel je nekoč slepec, ki je bil zelo pаметen mož. Imel je sto zlatnikov, in ker se je bal, da ne bi prišli tatovi v njegovo hišo, se je odločil, da zakopije zlatnika na svojem vrtu.

Ponoči, ko je bilo vse tiho, je vstal in nesel zlatnike v lesenem zabojčku na vrt. Pod lipo je izkopal jamo, v katero je položil zabojček in jo spet zasul.

Njegov сосед, znan grabež, je videl slepca in njegovo početje. Komaj je bil slepec izginil v hišo, že je сосед ukradel zlatnike in jih odnesel domov.

Nekega dne je hotel vzeti slepec nekaj zlatnikov iz zabojčka. Šel je k lipi in začel kopati. Našel je zabojček prazen. Premišljeval je nekaj trenutkov in kmalu je bil prepričan, da mu je gotovo сосед ukradel zlatnike.

Slepec je spet zagrebel jamo in hitro odšel k grabežljivemu sosedu.

»Vprašati vas hočem za svet, сосед,« je rekel slepec.

»Nu, le vprašajte!«

»Sto zlatnikov imam!«

»Joj, srečni človek!«

»In te zlatnike sem zakopal na svojem vrtu.«

»To ste prav storili,« je rekel сосед.

»Zdaj pa vedno mislim na to, da mi jih lahko kdo ukrade?«

»Kdo neki!«

»Mislite? Stvar je namreč taka. Imam še sto zlatnikov in zdaj ne vem, ali naj jih zakopjem na istem kraju?«

Zakaj pa ne? To je najbolj pametno!« je hitro odgovoril сосед.

Slepec se je zahvalil za svet in odšel domov. Komaj se je sonce skrilo za gorami, že je odhitel grabežljivi сосед z zlatniki na slepčev vrt in jih spet položil v zabojček, da bi lahko drugo noč. odnesel dvojno vsoto.

Ko je slepec slišal, da je сосед odšel, je hitro stekel na vrt in izkopal zabojček. Zdal so bili zlatniki spet v njegovi posesti in vesel jih je odnesel v hišo.

Odselej je hodil сосед vsako noč gledat pod lipo, a jama je ostala prazna.

L. N. Tolstoj:

Urtnar in njegovi sinovi

Urt nar je hotel svoje sinove naučiti vrtarstva. Ko je umrl, jih je poklical k sebi in jim dejal:

»Evo, otroci, ko umrem, pošilite v vinogradu, kar je tam skrito!«

Otroci so mislili, da je tam zaklad in so pričeli po očetovi smrti rti po zemlji ter jo vso prekopali. Zaklada niso našli, toda zemljo so v vinogradu tako temeljito prekopali, da je rodila mnogo več, kakor prejšnja leta.

Šale za male

Učitelj ima v šoli predavanje o človeški glavi. Zdal pozove učitelj učence, naj naštejejo organe človeške glave.

Janezek se oglasi. »Uho, gospod učitelj!«

»Dobro,« reče učitelj. »Nu, Mihec, še ti kaj povej!«

»Uho, gospod učitelj!« reče Mihec.

»Mihec, saj to je pravkar Janezek povedal!«

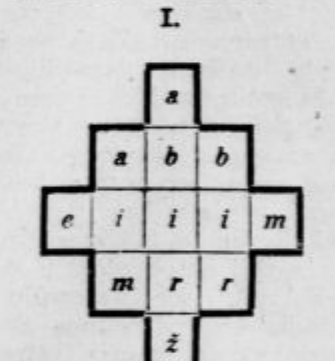
»Da, gospod učitelj, a jaz sem mislil drugo uho!« se odreže Mihec.

Janezek opozori Miha: Tvoj dežnik ima luknjo!«

Mihec: »To je čisto v redu. Kako pa naj drugače vem, da je nehala deževati?«

Manica:

Dva lešnika

Orke zamenjajte tako, da dobite vodoravno: 1) soglasnik, 2) gozdni sadež, 4) ima vsak človek, 5) samoglasnik. Srednja navpična in vodoravna vrsta vam pove, kar je danes aktualno.

II.

Sreda, večnost, nemir, obisk, znamenja, prost, ptiček.

Vzemite iz vsake besede po dve zaporedni črki, da dobite moj današnji pozdrav!

V severni Afriki: vojaki potiskajo avtomobil, ki ga je zasul peščeni vihar

Izpremenili po mirnem zatišju dragoga domačega kraja, začujejo varljivi glas o koncu vojne. In koliko takih človeško živih, še danes s srcem utripajočih mest zasidra zlati v tem izboru, ki je že v naprej izločil vse, kar je bolj ali manj gluho sodobnemu človeku! — Župančičevi prevodi Shakespearja in Sovretovi prevodi iz antične poezije nam kažejo, koliko doprinaša v slovensko pesniško slovstvo prevažalec, ki je zmogel brez velikih izgub pretakati tekoče zlato stihov iz tujih sodov v domače!

Ob koncu knjige, ki šteje nad 200 strani in ki je natisnjena okusno in na sordzmeren dober papir, je dostavljen glosar imen in pojmov, kar samo olajšuje branje. Upajmo, da doživimo kdaj Sovretov celotni prevod »Iliade« in »Odiseje«, dveh pesnitev, ki jih bo hotela imeti tudi slovenska kultura v živi in osrečujoči posodi svoje besede.

Forzanovo »Poročno darilo« v Drami

Komedija Giovacchina Forzana »Poročno darilo« (II dono del mattino), ki je imela v četrtek premiero v naši Drami, je zgrajena na nekoliko nenavadnem, vendar pa v osnovi verjetnem motivu o bilskovitih ljubeznih, ki prevlači od večera do jutra vse svoj življenjski prostor od prvega srečanja do končne izpolnitve in poroke.

Lucia Bianchi je študentka kemije, ki pa mora zaradi revščine preiti v farmacijo in ko doživi kot mlado, lepo dekle v prvi službi vrsto razočaranj, se odloči, da v drugem kraju zakrije svoj lepoto. Njena nenavadna prevara ji dober uspeh. Lucia je farmacevtka pri vdovi lekarnarja v majhnem kraju, kjer se v lekarni zbirajo zloščenci provincialci in po svoje splet-

karijo; ti radovedneži niti po mesecu dni ne odkrijejo, kaj se skriva za našim ljeto farmaceutko. Toda ko Lucia zapre lekarno, zaživi svoje življenje in se vrne v pravo podobo, skušajoč vsaj v domišljiji izživet galantne potrebe mladega, lepega dekleta. V tem položaju jo preseneči grof Carlo de Flavils, ki zvičajno prisili farmaceutko, da mu odpre lekarno, se na mah zaljubi v brhko dekle in se ponudi zopet zvičajno vrne ter pride kar v njeno sobo, kjer se razvije silovita igra ljubezni in strasti, dokler Lucia ne podleže. Zjutraj se zadeva zanjo neprijetno zaplete, tedajci pa se spet pojavi grof Carlo de Flavils in pove presenečeni lekarnarki in njeni družbi, da je Lucia njegova žena. To je seveda zopet trik, vendar pa Lucia ve, da je grofova izjava njena juturna po starem longobardskem običaju in da je treba še nekaj formalnosti, pa bo postala srečna grofica de Flavils.

Forzanova komedija obsega prav za prav dvojce oseb: Lucio in grofa de Flavilsa, čeprav nastopa še deset drugih, toda te so samo ilustracija ali k večjemu še pripomoček za nekaj trikov, s katerimi pisec razpleta svojo igro. V uporabi teh trikov, ki pa niso vedno dovolj utemeljeni in verjetni, ter v dialogu med Lucio in njenim častilem tiči vsa zanimivost komedije. V nji ne najdeš kakih pomembnejših pogledov bodisi v stvarno življenje bodisi v posebnosti človeških značajev in v skrivnosti src; kar je komike, je bolj skromna in niti ni nujno včlenjena v igro, vendar se vsem dramatičnim prijemom pozna gledališka izkušnost. Komedija se razvija z neko dinamiko, ki se je morda merila ob filmskih vzorih. Bliskovita ljubezen med premožnim aristokratom in lepo farmaceutko je tema, ki s svojim

happy-endom sprošča prenekatero sanjo mladih deklet v provinci, sanjajočih o ljubzenskem deus ex machina v obliki »prince« z avtom. Brez Forzanovega duhovitega dialoga, ki se posebno uveljavlja v drugem, najbolj izdelanem dejanju — saj tu agiraata osebi resničnega dramatskega pomena — bi »Poročno darilo« docela obtičalo na plitvini.

Komedijo je prevel igralec Emil Kralj, zrežiral pa prof. O. Šest. V glavni vlogi Lucie Bianchi je nastopila ga Simčičeva in dosegla kar prodoren uspeh, ki se je izražal tudi v razpoloženosti občinstva. Njen podjetni napadalni in živahni partner je Jan v vlogi grofa Carla de Flavils. Pravo kabinetsko figuro provincialske lekarnarke je ustvarila ga Nablocka, v ostalih, delno pretirano karikiranih vlogah, kakor je zlasti zdravnikova, pa nastopajo, Plut, Gale, Brezigar, Presetnik, Peček, Bratina in Raztresen, dalje ga Rakarjeva kot služkinja in gđ. Boltarjeva kot letoviščarka. V gledališču je bilo mnogo ploskanja in gospej Simčičevi so potrjevali njen močni uspeh tudi velik šopki cvetja.

ZAPISKI

Ali res samo en procent?

V pogovoru s slikarjem Matijo Jamo je napisal poročevalec Slov. Naroda, da je umetnik zadovoljen s številom obiskovalcev. Na vprašanje, ali so se Ljubljancem res tako poljubljali, da obiskujejo številne likovne prireditve, smo pa zvedeli, da izražena zadovoljnost le malo označuje jublantanovo skromnost, ne ustreza pa prikazovanjem in upom prirediteljem umetnostnih razstav, ki morajo le z obiskom kriti stroške takih kulturnih prireditev. Če

postavimo, da bi si ogledalo razstavo 700 Ljubljancem (pri čemer šolske skupine niso upošteevane), nam daje to število le en procent vsega mestnega prebivalstva

Matija Jama, šenklašč

in se torej le vsaki stoti meščan zanima za slikarstvo ali plastiko; in a tem enim procentom se morejo pohvaliti v resnici le redki razstavljalci.

Po tem računu stvar ni preročnata in zato naj bodo te vrstice za vse kulturnejše Ljubljance ostroga in spravevanje, ali jih res ne mika seznaniti se z življenjskim delom velikega poeta-slikarja naše zemlje, Matije Jame, z delom, ki je v nazorni obliki podano na razstavi v Jakopičevem paviljonu?! — Naj binkoštni dnevi razsvetle našo kulturno zavednost!

Po članku v reviji »Bulgaria« smo posneli te dni vest o stolici za slovenski jezik in literaturo na Kr. univerzi v Rimu in o lektoratu slovenskega jezika, ki da je bil poverjen pisatelju dr. B. Kreftu. Kakor smo sodaj izvedeli, je imenovanje v tej stvari presgodnje, ker so tozadevne izpopolnitve slavističnega študija na rimski univerzi šele v pripravi.

Gledališki list Narodnega gledališča v Ljubljani je priobčil v zadnjih treh številkah dramske izdaje med drugim daljši prispevek arh. B. Stupice »Nekaj misli ob režiji Moillereve« »Šole za žene«. Sestavek se preko konkretnega predmeta piščevih žvarganj razširja v splošne misli o funkciji in o sredstvih sodobnega režiserja. Končujejo se beležke »Otrog Shakespeara v Drami«, ki pričujejo, kakšno važno mesto zavzema v repertoarju slovenskega gledališča ta renesančni mojster. Fran Lipah nadaljuje s svojimi humoreskami in objavlja to pot »kokošjo pamet« in »Dobroček v loteriji«. V zvezi s premiero je članek režiserja prof. O. Šesta o Forzanovem »Poročnem darilu«. Urejevanje te izdaje »Gledališkega lista« je prevzel Fran Lipah. — V zadnjih treh številkah operne izdaje, ki jo urejuje Smiljan Samac, je izšel članek Vilka Ukmarja o Mascagniju (v zvezi s premiero »Prijetelja Frica«), dalje del »Opernih zapiskov« Cirila Debeveca, ki prispevajo zajemljive misli k operni dramaturgiji in režiji, iz istega peresa so »Režijske opazke ob Boccacciu« in segajo prav tako v samo problematiko režije. Najnovejša številka je posvečena Bizetovi »Carmen« in prinaša med drugim članek Vilka Ukmarja o Bizetu.

SPORT

Evropsko plavalno tekmovanje

Ta prireditev naj bi nadomestila plavalna tekmovanja za prvenstvo Evrope, ki letos ne bodo izvedljiva, ker je velik del dobrih tekmovalcev v vojaški službi.

Glavni tajnik evropske plavalne lige Nemec R. O. Brewitz razmotriva o letošnjem plavalnem sporedu po Evropi med drugim takole:

Čisto umestno se mi zdi že večkrat zastavljeno vprašanje, ali bi se lahko v vojnem času kakor v ostalih sportnih panogah tudi v plavalnem sportu izvedlo tekmovanje za evropsko prvenstvo. To prvenstvo za katero so se tekmovalci vršili v precej rednih presledkih od leta 1926, dalje, je pridobilo v vseh evropskih državah, ki gojijo plavalni sport, toliko ugleda, da ni nobenega dvoma, da bi bil sportni uspeh take prireditve tudi v sešanjih razmerah več kot siguran. Navsezadnje je upoštevano vredno tudi to, da bi se letos že po prej uvedeni praksi morala izvesti takšna tekmovanja za vso Evropo, ker je bila zadnja prireditev te vrste že pred davnimi štirimi leti.

Čisto drugačno pa je v zvezi z gornjim drugo vprašanje, in sicer, ali se takšno prvenstvo v vseh vodnih sportih sploh da izvesti v vojni dobi in ali se takšna prireditev lahko zagotavlja s čisto sportnih vidikov. Glede tega je treba priznati, da se tekmovanje evropskega obsega v dosedaj običajnem okviru ne bi dalo izvesti brez velikih težav, kajti pri plavalnih prireditvah ne gre za omejeno število tekmovalcev, kakor n. pr. pri boksaljskih ali rokoborcih, temveč morajo biti razne države v posameznih plavalnih disciplinah — posebnost v stafetah in v tekmah v waterpolu — zastopane s čim večjim številom tekmovalcev. To število bi se občutno povečalo še zaradi tega, ko bi morale v konkurenci za prvenstvo Evrope sodelovati tudi ženske, ki so sedaj med vojno v sportnem delovanju manj omejene in bi bila zato njihova udeležba lahko najmanj tako številna kakor v miru.

Kljub velikim udeležbi širokih množic na vsaki evropski plavalni prireditvi pa so se vsi taki veliki mitingi — tako kažejo skupne — zaključevali z velikimi materielnimi izgubami, ker so vsi plavalni stadioni po svetu premajhni in vanje ni mogoče spraviti toliko občinstva, da bi z dohodi od vstopnine prireditelji lahko krili ogromne izdatke takega aranžmaja. V prejšnjih časih so Madžari in Nemci kljub vsemu temu

stalno prirejali taka tekmovanja, toda sedaj pa je treba vzeti v poštev, da sta oba omenjena naroda v vojni. Ker se prvenstvena tekmovanja v plavanju lahko organizirajo samo v poletnih mesecih, v katerih je običajno na višku tudi delavnost na raznih frontah, bi bila izvedba take prireditve za obe državi združena še z večjimi težavami kakor sicer. V zvezi z izrednimi pripravami, ki so neizbežno potrebne za tako organizacijo, se niti Madžarska niti Nemčija nečeta izpostaviti nevarnosti, da bi morali morda pozneje ali celo tik pred pričetkom samim odpovedati tako mednarodno prireditev.

Še važnejši razlog, da kaže letošnje izvedbo evropskega plavalnega prvenstva odgoditi za nedoločen čas, pa je predvsem sportnega značaja. »Nemci — tako pravi glavni tajnik evropske plavalne lige — smo v evropskem plavalnem sportu zmerom zagovarjali stališče in skrbeli, da je to stališče tudi praktično prišlo do veljave, da mora prvak postati samo oni, ki je res najboljši v svoji panogi. Čeprav ni nobenega dvoma, da bi na tako tekmovanje v sedanjem vonjem času poslali svoje zastopnike vsi narodi, ki so najmočnejši v plavanju, vendar ni mogoče pričakovati, da bi na tem tekmovanju sodelovali res tudi vsi najboljši. Za Nemčijo in Italijo in deloma tudi za Madžarsko velja to skoraj čisto gotovo. In zaradi tega bi prišlo na primer v konkurenci za evropski pokal tako daleč, da bi ga morala Nemčija braniti pred ostalimi kljub temu, čeprav so njeni najboljši predstavniki odsotni zaradi vojaške službe.

Glavni tajnik Brewitz je stnil svoja izvajanja v konkretni predlog, naj bi se letos že zaradi tega, da bi plavalni sport v Evropi niti v času vojne čisto ne zamrli, organiziralo neobvezno evropsko plavalno tekmovanje. Podrobnosti o izvedbi tega načrta se niso proučile, gotovo pa je, da bi bile vredne proučitve, kajti še tako majhna in še tako omejena prireditev mednarodnega obsega bi bila vendarle nov dokaz, da narodi v vojni nikakor nečijo prepustiti mladine drugičnim vplivom, temveč jo obdržati pod svojim okriljem v znamenju zdravega sporta in smotne telesne vzgoje.

V nekaj vrstah

Zadnjo nedeljo so imeli Hrvati razen telesiškega dvoboja še eno mednarodno preizkušnjo s Slovaki, in sicer v boksu. Obe stranki sta se ločili brez odločitve ali v točkah z 8:8. Ta remis je bil za Hrvate prav gotovo uspeh, saj so se v tej obliki vsaj deloma revanžirali za precej izdaten poraz, ki so ga v teku letošnje sezone morali spraviiti o priliki svojega gostovanja v Bratislavi.

Štajerski nogometno prvenstvo se polagoma bliža zaključku. Ker igrata v tej družbi od lanskega poletja tudi naša stara znanca — Sportna zbiruža iz Celja in Rapid iz Maribora — navajamo v naslednjem vrstni red udeležencev, kakor bo najbrže ostal do konca in v katerem sta oba spodnjestajerska tekmeča zasedla dovolj lepi mesti v sredini tabele. Kakor vse kaže, bo postal štajerski prvak SC Kapfenberg, na naslednjih treh mestih pa bodo uvrščeni GAK iz Graza, Donawitz in železničarsko moštvo iz Graza, medtem ko bosta Celje in Maribor prišla na 5. in 6. mesto. Za njima so še štirje slabši klubi, in sicer kot zadnji SK Leibnitz, najbližji sosed Mariborčanov.

Švedski boksaljski, ki so v nedeljo precej visoko izgubili dvoboj z italijansko elitno ekipo v Milanu, so med tednom nastopili še enkrat v Pistoli proti drugi garnituri italijanskih boksaljev. Tudi v tem srečanju so zmagali domačini z 10:6 in tako se enkrat potrdili visoko stopnjo italijanskega amaterskega boksa.

Kakor poročajo iz Tokia, je med zadnjimi zmagovitimi borbami v Birni padel junaške smrti Kitei Son, zmagovalac maratonskega teka na berlinski olimpijadi iz leta 1936. Ta mali Japonec, ki je bil po rodu iz Koreje, si je priboril zlato olimpijsko kolajno po preprečevalni zmagi nad številnimi nasprotniki v teku na maratonski progi, ki jo je pretekel v času 2:29:19.2 kar je bil obremen nov olimpijski rekord na tej klasični razdalji.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 23. maja ob 17.30: Sola za ženo. Izven. Cene od 15 lir navzdol. Nedelja, 24. maja ob 14: Vdova Rošinka. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: Jurček. Mladinska predstava.

E. Salgari

Črni gusar

Roman

»Pedro! ... Diego! ...«
»Katalanec!« sta vzkliknila ta dva.
»Jaz, tovariša!«
»Tiho, tiho! Ne razburjajta se!« je rekel Ventimiljski. »Ali mi lahko povesta, kje je zdaj guverner?«
»Pred tremi urami je krenil odtod!« je Pedro odvrnil.
»Ali je sam?«
»Z nekim podkupljenim Indijancem, ki nam je bil za vodnika, in dvema častnikoma! Indijanec mu je hotel priskrbeti čoln!«
»Prijetelj!« je vzkliknil Črni gusar. »Naprej moramo, da nam Van Gould ne uide!«
»Gospod,« je zdaj zaprosil Katalanec, »ali ne bi bilo grdo od mene, če bi zapustil uboga tovariša? Jezero je blizu, moja naloga je opravljena. Rad bi se odpovedal maščevanju, da pomorem tema nesrečnikom!«
»Dobro, prost si! Mislim pa, da tvoja pomoč ne bo več mnogo zalagala!« je gusar tiho dodal.
»Morda ju vendar še rešim!«
»Moka pustim pri tebi. Flibustirja mi zadoštuje!«

63

»V Gibraltarju se spet vidimo, kapitan, obljubim vam!«

»Imata tvoja tovariša še kaj živili?«
»Da, prepečenca, gospod!« sta odgovorila vojaka.
»In mleko!« Katalanec se je pri teh besedah ozrl na drevo, pod katerim sta ležala vojaka.

Neutegoma je z navdajo globoko zarezal v drevo, ki sicer ni bilo pravi mlekovc, temveč samo masaranduba. Ta slovi zaradi svojega belega, zelo redilnega soka, ki ima takisto mlečno okus. Seveda ga ni dobro uživati v prevelikih množinah, ker povzroča hude prebavne motnje. Katalanec je napolnil flibustirjem prazne steklenke, jim dal še nekaj od peciva, ki sta ga imela Španca s seboj, in rekel: »Podvizajte se, caballeros, če ne, vam Van Gould uide!«

Črni gusar je hotel s hitrim tekom izravnati razliko treh ur, ki ga je ločila od beguncev, in dospeti na breg jezera, preden se znoči. Ura je bila že pet popoldne. K sreči je postal gozd čedalje redkejši. Dreve ni bilo več spojeno z ovijalkami, ampak je raslo v posameznih skupinah, tako da so gusarji lahko hitro korakali, ne da bi morali sproti sekati rastline in si krčiti pot.

Že so čutili, da je jezero blizu. Zrak je postal hladnejši in slan. Tudi so že videli vodne ptice, največ »bernakele«, ki jih je mnogo ob maračab-skem zalivu.

Kapitan je pospeševal korake.

S tem je nalažil Carmauxu in Stillerju, ki sta komaj še premikala noge, kaj hudo preskušnjo. Ob sedmih, baš ko se je solnce spuščalo za gore,

Radio Ljubljana

SOBOTA, 23. maja 1942/XX

7.30: Poročila v slovenščini; 7.45: Pesmi in napevi — V odmoru (8.00): Napoved časa; 8.15: Poročila v italijanščini; 12.15: Koncert sopranistke Drage Sokove (pri klavirju Marjan Lipovšek); 12.40: Prijubljene pesmi vodi dirigent Zeme; 13.00: Napoved časa — Poročila v italijanščini; 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini; 13.17: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — Pisana glasba; 14.00: Poročila v italijanščini; 14.15: Koncert klasičnega orkestra, vodi dirigent Manno; 14.45: Poročila v slovenščini; 17.15: Nove plošče Cetra; 17.55: Dr. Marija Rupert: Zdravje gospodinj — predavanje v slovenščini; 19.30: Poročila v slovenščini; 19.45: Na harmoniko igra Avgust Stanko; 20.00: Napoved časa — Poročila v italijanščini; 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini; 20.30: Vojška pesni; 20.40: Prenos iz gledališča »Pergola« v Firenzi: VIII. florentinski glasbeni maj — Ulise se vrne v domovino — glasba: Monteberti; 22.45: Poročila v italijanščini.

Ljudska umetnost, impresionisti, secesija in »Vesnani«

Napačna bi bila misel, da so »Vesnani« začeli izdelovati ljudsko umetnost šele po programu, ki mu je dal odločno pobudo g. Santel. Rezultati dokazujejo, da se nekaterih »Vesnanov« program sploh ni prijel. Peruzzi n. pr. se je tako temeljito vtopil v klasično, posebej še grško umetnost, da je bil ljudski samo v priložnostnih karikaturah iz domačega sveta. Santel n. pr. je bil in ostal bolj zaresni folklorist kot pa ljudski umetnik. Birola, Gaspari, Klemenčič in jaz pa smo bili tako polni vtisov iz otroških let, da smo se skladali s tem programom, preden se je rodil. Bili smo in ostali pravi kmetje ali malomestni kmetiči. Vsak pa se je v svoji smeri razvil, kakršen je pač bil v njem kompleks te prave, srčne rodoljubnosti. Zmotno ali zlobno je, če razglajajo Gasparija za navadnega folklorista, — in to spremljano s kretinjo prezira ali vsaj omaloževanja (toliko so nekateri ljudstvu odtujeni!). Gaspari je v resnici najčistejši ljudski pesnik. Birola je zgostil »ljudsko« v kvinteseenco vsega slovenskega, in še danes se ne morem prečuti, da je on, ki je z vsem žarom srca gorel za svojo zemljo in umetnost sploh, mogel postati pridobitnik in vileniti svoje srce v take neusmiljene sponje.

Vsak je šel svojo pot, kamor ga je usmerila otroška doba v zvezi s podedovanimi lastnostmi in nagnjenji njegove duše. Na Birollo je kaj močno vplivala gotika iz najbližjega okolja. Gaspari zajema še danes iz bogatega, neizčrpnega sklada vseh, živih spominov na rodno Notranjsko. Dolenjec Klemenčič se še danes najbolje počuti med kmečkimi hišami. Dolgo let je bil figuralist, podajal je prizore iz realnega kmečkega življenja. Pač mu domišljija, predstava moč ni dopuščala, da ne bi včasih poklical fotografije na pomoč (tako kot je storilo brez skruplov prej in posledje prenekatere slavne slikarske ime). Jaz, po rodu kmet v mestni srajci, sem se šest let star smukal med izanci in rojaki v Javorju in na Polici, in tudi kot mestna srajca sem živel le na kmečki periferiji naše dolge vasi.

Trojica: Birola, Gaspari in jaz smo posegali tudi nazaj, življali smo se v davno preteklost rodov do prastare mitične dobe, nismo hoteli ostati le fotografiji sedanosti (kakor na pr. Manes, Brožič, Aleš, Matejko in drugi). Seveda — ideologom to ne prija in Jama n. pr. Gasparijeve »ljudske maske« ne more prebiti. Učenjaki našega stoletja (pa ne samo pri nas), ki so bolj učeni kakor bistroumni in vedni, ki so v hudih škripcih, kam koga vtakniti, v katero rubriko, pod kakšno firmo itd. V dobi prevelike, škodljive, razdrone svobode v umetnosti se je porajalo (morfij za blazirane snobe!) kar čez noč nesheto — istov in — izmov, prav po okusu današnjih učenjakov, ki tlačijo vse pojave sveta s Prokrustovo posteljo. Nekdaj ni bilo — izmov, pa je vsaka glava zase nekaj veljala, danes pa si izobčen in skoro ali čisto brez vrednosti in cene, če nimas osebne izkaznice od te ali one umetnostne struje!

Domislil se je učenjak, pa že vtaknil »Vesnanec« in še nekatere dvomljive primere n. pr. I. Vavpotiča med »secesioniste« — z nekakim prezirnim poudarkom. In se je zgodilo in se godi kot že ponavadi: ... »in če se oglasi nekdo, takoj »zalaja« jih sto ...«

Pod besedo »secesija« pa spadata dva pojma. Secesija v kateri koli dobi pomeni

ločitev, — upor upor dikta in teorijo (na pr. šol). Secesija v pozitivnem smislu pa pomeni tisti nesrečni slog, ki smo ga primerjali zapletenim makaronom ali vejam in koreninam; bil je največkrat posledica napačno umevanega in surovo neprerečnega japonizma.

Pravi slogovni secesionist pri nas je bil nekaj mladih let samo Ivan Vavpotič po vtisih iz delovanja A. Muche, sicer pa nihče med nami. Če pojmuemo secesijo kot upor, tedaj spadata v prvi vrsti in edinele naši impresionisti pod rubriko secesije in zanje je secesija po vsem svetu največ kopja lomila. Mi »Vesnani« smo bili od vsega začetka sintetični, — navezovali smo na staro, zdravo tradicijo in obenem s pridom in z vso hvalečnostjo sprejemali (po potrebi) pridobitve impresionizma, toda kar iz prve roke. Domačinov nismo »okradili«.

Hvaležni smo od Valvasorja dalje vsem, ki so bili naše sorte. Bergantu, Jelovšku in drugim, tudi generacijam podeželskih diletantov, ki so zvesto prenašali v svoja dela na rodni zemlji doživljene vtise, predvsem pa seveda kmetom samim, ki so vselej do danes najbolj čutili in vedeli, kaj je naše.

H. Smrek

RAJŠI PRIČO

Sodnik: »Obtoženi, ali želite branilca?«
Obtoženi: »Ne, rajši kakšno dobro pričelo!«

Mali oglasi

Prodaj

Več parov modernih čevljev prodaj. Poljanška c. 18-II., levo. 6733-6

Prodaj

popolnoma nov pisalni stroj v kovčegu po ugodni ceni. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 6768-6

Čistokrvne volčjake

mladiči, 7 tednov stare, prodaj. Ogleda se jih lahko: Pod Gosodom 10, Ljubljana VII., poleg hotela Bellevue. 6723-6

Vino

muškata, marsala in vermouth v sodih in steklenicah, nudi Miakar, skladišče Ranzinger, Ljubljana. 6767-6

Otroški voziček, globok, dobro ohranjen, prodaj. Vegova 10-I. 6746-6

Kupim

Beseda L.—60, taksa —60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—

Stare gramo-

fonске plošče, kupuje in plača najvišje dneve cene samo »Eve-reta«, Prešernova ul. 44. 6449-7

Kupim

električno hladilno omaro, srednjo. Ponudbe na naslov: Bahar, Gosposvetka 3. 6735-7

Štedilnik

železen, kupim takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 6766-7

Kupim

damsko kolo, moško obleko, plašč — balon svila, radioparat. Ponudbe na ogli. odd. Jutra pod »Dobro blagot« pod »Dobro blagot« 6750-7

Kolesa

Beseda L.—60, taksa —60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—

Nova pošiljka

trickiljev dospel. Foto-Tourist — Lojze Šmuc, Ulica 3. maja 8, preje Aleksandrova 8. 6683-11

Posest

Beseda L.—60, taksa —60, za dajanje naslova ali za tifo L 3.—

Enonadstropno hišo

v Zagrebu, novejšo, 5 minut od gornje Rlice, 7 stanovanj, prodaj ali zamenjam. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 6737-20

Kupim

elektromotor 4-5 konjskih sil. Naslov: Lusan-Roko, Moste, Pokopališka ulica 14. 6765-29

Po dolgem trpljenju nas je za vedno zapustila naša nepozabljena soproga, hčerka, sestra, snaha in svakinja, gospa

IRMA THUMA roj. ČOP

Pogreb blage pokojnice bo v nedeljo, dne 24. maja 1942 ob pol 3. uri popoldne v žal, kapele sv. Petra, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Kranjska gora, dne 22. maja 1942.

Zaluzoči: MAKŠ, soprog; HILDA in LUDVIK ČOP, starši; BORIS, bratec; KATARINA, tačca; JOSIP in FRANKA, svak in svakinja ter ostalo sorodstvo.

Oražem Josip star.

posestnik, trgovec, dolgoletni župan in častni občan občine Moste itd.

K večnemu počitku ga spremimo iz hiše žalosti, Moste, Predovičeva 5, na pokopališče v Štepanji vasi dne 23. maja t. l. ob 4. uri popoldne. Druga pokojnika priporočamo v pobožno molitev.

LJUBLJANA, 21. V. 1942.

Zaluzoče rodbine:

Oražem, Poženel, Hladnik, Pavšek.

je opazil, da spremljevalca zaostajata. Dovolil jima je četrto ure oddiha, da popijeta vsebino svojih steklenk.

Samemu sebi pa poveljnik ni privoščil počitka. Ta čas, ko sta Stiller in Carmaux mirovala, je iskal po okolici sledov za begunci, vendar zaman.

»Naprej, prijatelja, še enkrat zberita moči!« je rekel tovarišema, da bi ju ohrabil. »Jutri bosta lahko počivala, kolikor vaju bo volja. Obala jezera mora biti blizu!«

Spet so krenili na pot po goščavi. Tema je padla na šumo, in iz njene notranjosti se je jelo oglašati rjovenje divjih zveri. Tedaj so mahoma začuli šumenje valov in zagledali med drevjem svet ognja.

»Žaliv! In tisti plamen ondudkajle na robu gozda nam kaže, kje taborijo begunci. Naprej! Primite za orožje!«

Pohite! so proti ognju, toda bridko je bilo njih razočaranje, ko niso našli sovražnika samega, temveč zgolj sledove njegovega bivanja, ostanke pečene opice in razbito steklenico.

»Prepozno!« je vzkliknil Ventimiljski in zaškripal z zobmi. »Udarimo za njimi! Teško da bi bili že pri obali! Morda jih naše svinčenko še dosežejo!«

Gozda je bilo mahoma konec, in pokazala se je nizka obala, ki so ji valovi oplakovali peščeni rob.

Pri zadnjem večernem svitu je Carmaux zagledal indijanski kanu, ki je jadmo veslal proti jugu, v smeri na Gibraltar.

»Van Gould!« je kriknil Črni gusar. »Stoj, če nisi strahopetec!«

Eden izmed četvorice v čolnu je vstal in izpred obraza se mu je zablskalo. Flibustirji so slišali živžg svinčenko, ki je nedaleč od njih udarila v drevo.

»Ha, izdajalec!« je besno kriknil kapitan. »Stre-ljajta po njem!«

Stiller in Carmaux sta bila že pokleknila in namerila puški. Dva strela sta se razlegla nad vodo. Iz čolna je jeknil krik, in videti je bilo, kako je nekdo omahnil na tla; kanu pa se je čedalje hitreje oddaljeval proti južni obali ter izgubil v temi, ki je nastopila po bliskovi, kakor vžig v teh krajih.

Gusar, od razjarjenosti ves iz sebe, je stekel po bregu, da bi našel kak čoln.

V tem je Carmaux zaklical: »Glejte, kapitan!«

Dvajset korakov od njih je bil majhen zatok, ki ga je bila oseka izsušila. Tam so našli indijanski kanu, to je, čoln izdolben iz drevesa.

Poveljnik in njegova spremljevalca so s krepkimi rokami porinili kanu v vodo.

»So vesla tu?« je vprašal Ventimiljski.

»Da, kapitan!«

»Torej za njim!«

»Napriva mišice, Stiller!« je kriknil Biskajec. »V veslanju nas morskih razbojnikov nihče ne prekosil!«

»Tako! Ena ... dve! ...« je štel Hamburžan, sklanja se nad veslom.

Čoln je izplul iz zaliva in kakor puščica zletel po vodi, maračabskemu guvernerju za petami.

INSERIRAJTE V »JUTRU«